RAPORT DE EVALUARE FINALĂ

a implementării Strategiei de Dezvoltare Locală
de către

GAL/ Asociația Târnava Mică – Bălăușeri – Sărățeni

perioada 23.11.2016 – 31.07.2025

Evaluator: GAL/ Asociația Târnava Mică – Bălăușeri – Sărățeni

Cuprins

1

1. Rezumat 1

2. Introducere 3

Scopul raportului de evaluare 3

Contextul în care a avut loc evaluarea: 3

3. Informații generale privind SDL 4

3.1 Informații despre GAL și activitatea GAL-ului: 4

3.2 Scurtă descriere a SDL, a măsurilor și bugetului, inclusiv modificările de SDL și evoluția alocării financiare ca urmare a realocărilor financiare, bonusărilor etc. 4

4. Cadrul de evaluare și metodologia 9

Teme și criterii de evaluare 9

5. Analiza de ansamblu a eficacității SDL 11

5.1. Eficacitatea financiară a măsurilor la nivel de SDL 11

5.2 Eficacitatea SDL, la nivel de domeniu de intervenție 12

6. Răspuns la întrebările de evaluare: 14

Tema 1: Contribuția operațiunilor realizate la atingerea obiectivului 1 prevăzut de SDL 15

Tema 2: Contribuția operațiunilor realizate la atingerea obiectivului 3 prevăzut de SDL 17

1. În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului nr.3 din SDL din perspectiva diversificării economiei rurale? 18

2. În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului nr.3 din SDL, din perspectiva creării de locuri de muncă? 20

3. În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului nr.3 din SDL, din perspectiva îmbunătățirii calității vieții în zonele rurale? 21

Tema 3: Contribuția operațiunilor realizate la atingerea obiectivelor transversale Mediu și climă, Inovare prevăzut de SDL 25

În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivelor transversale din SDL? 26

Tema 4: Valoarea adăugată datorată metodei LEADER 27

În ce măsură a condus abordarea LEADER la asigurarea valorii adăugate în teritoriul GAL? 31

7. Factorii de succes și eșec în implementarea SDL 38

8. Concluzii și recomandări 45

1. Rezumat

Asociația Târnava Mică-Bălăușeri-Sărățeni s-a înființat în anul 2010 și a implementat cu succes Strategia de Dezvoltare Locală 2010-2014, însușindu-și astfel o experiență necesară pentru elaborarea noii strategii pentru perioada 2016-2023.

În momentul de față echipa GAL este formată din: manager de proiect, referent de specialitate financiar-contabil, expert evaluare, expert monitorizare. Trei membrii ai echipei actuale au elaborat strategia de dezvoltare locală, astfel implementarea Strategiei de către aceleași persoane este un factor pozitiv deoarece nu este loc de interpretare greșită în ceea ce privește prioritățile și obiectivele stabilite prin strategie.

Strategia de Dezvoltare Locală a fost eligibilă și selectată, după care în data de 23. noiembrie 2016 reprezentatul legal al asociației a semnat contractul de finanțare. Pentru implementarea strategiei asociația a primit 2.015.006,54 de Euro fonduri europene nerambursabile. Din acest fond 1.612.005,23 Euro este disponibil între anii 2017-2025 pentru finanțarea a 9 măsuri în vederea atingerii obiectivelor și priorităților din SDL, iar restul sumei rămase, 403.001,31 Euro sunt alocate pentru cheltuieli de funcționare ale asociației.

Prin evaluarea Strategiei de Dezvoltare Locală se intenționează primirea unei imagini detaliate despre munca echipei GAL în domeniul dezvoltării rurale, despre cum au fost utilizate resursele și ce rezultate și efecte au fost obținute prin implementarea SDL, respectiv are ca scop îmbunătățirea eficacității, eficienței acesteia.

Evaluarea strategiei a fost realizată de către echipa GAL. Metodele de evaluare au fost: studiul și analiza documentelor, analiza datelor administrative și aplicarea chestionarelor auto administrate. Tematica evaluării se bazează pe recomandările Ghidului pentru implementarea SDL vers.17., astfel temele ating aspectele relevante ale evaluării și sunt urmate de întrebările de evaluare.

În urma evaluării conform temelor s-au făcut următoarele constatări:

1. Nu au fost efectuate modificări foarte esențiale și relevante care pot afecta în mare măsura SDL-ul față de cele prezentate în SDL-ul inițial, în consecință nevoile de la momentul elaborării SDL până în prezent au rămas la fel. Deci putem concluziona că logica de intervenție a SDL este foarte relevantă față de nevoile socio-economice și potențialul de dezvoltare a teritoriului.

2. În Strategia de Dezvoltare Locală au fost incluse, inițial sau prin modificări, criterii de selecție care sunt în legătură cu realizarea indicatorilor. Obiectivele SDL au fost atinse prin proiectele depuse pe cele 9 măsuri. Fondurile alocate au fost acoperite în mare parte cu proiecte, însemnând că măsurile incluse în SDL au fost bine gândite și nevoile au fost identificate corect.

3. La finalul perioadei de evaluare, cumulat sunt atinse și chiar depășite obiectivele strategiei. Această depășire este dovedită de atingerea indicatorilor asumați prin Strategie, fiind înregistrate doar două situații unde nu s-au atins indicatorii, respectiv crearea de locuri de muncă la cele două măsuri din domeniul agricol (M21/2B și M22/2A), însă în domeniul neagricol s-a depășit indicatorul asumat pentru crearea de locuri de muncă, fiind realizat în proporție de 285,71%, iar raportat la SDL indicatorul a fost realizat cu o eficacitate de 210%.

4. Prin metoda LEADER, informațiile despre finanțările nerambursabile acordate pentru dezvoltarea rurală au ajuns mult mai ușor la cetățenii din teritoriul GAL. Sunt apreciate calitatea și claritatea informațiilor oferite, respectiv a asistenței acordate, iar credibilitatea echipei GAL oferă un plus de încrederea pentru cetățeni. Astfel s-a concluzionat că echipa de lucru este ”indispensabilă” și funcționează pe principiul ”omul sfințește locul”.

Componența parteneriatului GAL în care sunt reprezentate toate sectoarele din zonă (public, civil, privat), contactul direct dintre populație și echipa GAL și posibilitatea ca cetățenii de rând să se întâlnească cu factorii decizionali din zonă la evenimentele organizate de echipa GAL, conduc inevitabil la dezvoltarea capitalului social local și la îmbunătățirea guvernanței locale.

5. Sunt foarte mulți factori externi care influențează negativ implementarea strategiei cum ar fi birocrația, migrarea forței de muncă și modificările dese ale legislației care conduc la neîncrederea investitorilor și descurajează mediul antreprenorial.

6 Populația stabilă a teritoriului GAL Târnava Mică-Bălăușeri-Sărățeni a fost 23.629 de locuitori. SDL-ul acoperă întreaga populație a teritoriului GAL care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite. Însă, după cum reiese din indicatori populația netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite prin proiectele finalizate, este de: 59.683 de locuitori. Acest decalaj provine din faptul că, 1 locuitor a beneficiat din mai multe servicii/infrastructuri îmbunătățite și în cazul GAL Târnava Mică-Bălăușeri-Sărățeni, există APL-uri care au implementat mai multe proiecte în cadrul căreia beneficiarii indirecți sunt aceeași. Din perspectiva locurilor de muncă nou create prin sM 19.2, beneficiarii au înființat 21 noi locuri de muncă, după finalizarea implementării proiectelor contractate.

Concluzionând aspectele prezentate se constată că strategia de dezvoltare este relevantă și coerentă, iar obiectivele sunt îndeplinite. Indicatorii de rezultat au fost atinse, chiar dacă la data de referință a evaluării (31.07.2025) două proiecte încă nu au fost finalizate.

Sumele rămase necheltuite pe măsuri se datorează economisirilor înregistrate în urma implementării proiectelor, iar perioada în care s-au evidențiat economisirile, nu ne-au permis deschiderea unui nou apel de selecție.

2. Introducere

Scopul raportului de evaluare

Evaluarea reprezintă o analiză intensă, limitată în timp, care examinează de o manieră sistematică și obiectivă relevanța, eficiența, eficacitatea, impactul, sustenabilitatea, performanța, succesul strategiilor, programelor, politicilor publice sau proiectelor aflate în desfășurare sau finalizate. Evaluarea este cea care ne informează ce funcționează și ce nu funcționează și mai ales, de ce anume, și face recomandări pentru îmbunătățirea implementării și rezultatelor unei intervenții.

Procesul de evaluare are o serie de beneficii, contribuind la îmbunătățirea strategiilor de dezvoltare locală, din punct de vedere al design-ului și implementării, la învățarea unor lecții utile pentru strategiile viitoare. Mai mult decât atât, evaluarea conduce la responsabilizarea entităților care gestionează strategiile cu privire la rezultatele acesteia și implicit a modului în care sunt utilizate fondurile alocate. Între beneficiile evaluării putem enumera: îmbunătățirea capacității managementului SDL privind analiza și decizia; învățarea unor lecții utile pentru strategiile viitoare.

Contextul în care a avut loc evaluarea:

Asociația Târnava Mică – Bălăușeri – Sărățeni implementează în teritoriul GAL acoperit de comunele și orașele membre, Submăsura 19.2 - Sprijin pentru implementarea acțiunilor în cadrul strategiei de dezvoltare locală.

În cadrul exercițiului financiar 2014-2025, fiecare GAL trebuie să prezinte un Raport ca urmare a obligativității impuse de Uniunea Europeană GAL-urilor de a realiza evaluarea implementării strategiilor de dezvoltare locală.

Grupurile de Acțiune Locală joacă un rol important în cadrul Sistemului de Monitorizare și Evaluare al PNDR 2014-2020. Astfel, conform Regulamentelor UE, GAL-urile au responsabilități în materie de monitorizare și evaluare.

Evaluarea reflectă progresul implementării strategiei la data de 31.07.2025.

3. Informații generale privind SDL

3.1 Informații despre GAL și activitatea GAL-ului:

Asociatia Târnava Mică-Bălăușeri-Sărățeni s-a înființat în anul 2010 și a implementat cu succes Strategia de Dezvoltare Locală 2010-2014, însușindu-și astfel o experiență necesară pentru elaborarea și implementare strategiei pentru perioada 2016-2023.

Conștientizarea, mobilizarea locuitorilor cu privire la posibilitățile oferite de programul LEADER a fost și este posibilă doar cu ajutorul parteneriatului public-privat constituit, prin colaborarea echipei de lucru cu toți partenerii, în vederea identificării actorilor locali ai teritoriului și a nevoilor acestora. Parteneriatul este liantul între echipa de proiect și membrii comunităților locale.

În momentul de fată echipa GAL este formată din 4 persoane: manager de proiect, referent de specialitate financiar-contabil, expert evaluare, expert monitorizare.

Managerul de proiect ierarhic este subordonat direct Președintelui GAL și Consiliului Director. Este coordonatorul activității colectivului de lucru și are atribuții de control. **Responsabilul financiar** al asociației asigură evidenta contabilă a stocurilor, a relațiilor cu terții, a trezoreriei, a băncii, și evidenta veniturilor și cheltuielilor. **Expertul în evaluare proiectelor** verifică și selectează proiectele prin conlucrare cu Responsabilul sectorului tehnic, din punct de vedere a conformității și eligibilității. **Expertul în monitorizare** centralizează lunar evoluția activităților la punctele de implementare a proiectelor finanțate prin programul LEADER pe teritoriul GAL și urmărește evoluția contractelor încheiate din punct de vedere a desfășurării lucrărilor. Analizează rezultatele evenimentelor și acțiunilor întreprinse în cadrul implementării strategiei.

3.2 Scurtă descriere a SDL, a măsurilor și bugetului, inclusiv modificările de SDL și evoluția alocării financiare ca urmare a realocărilor financiare, bonusărilor etc.

Strategia de dezvoltare din teritoriul Târnava Mică-Bălăușeri-Sărățeni a avut în vedere atât criteriile Uniunii Europene legate de dezvoltarea regională și economică, cât și ideile de dezvoltare a sferei civile, publice și private.

Zona cuprinde 8 unități administrativ-teritoriale, 7 comune și un singur oraș, unitățile administrativ-teritoriale ale teritoriului sunt comunele Bălăușeri, Fîntînele, Vețca, Neaua, Ghindari, Chibed, Sărățeni, precum și orașul Sângeorgiu de Pădure. Cele 8 unități administrativ-teritoriale cuprind în total 30 de sate și un oraș.

La elaborarea Strategiei de Dezvoltare Locală s-a implicat comunitatea teritoriului atât în procesul de analiză, în formularea viziunii cât și în stabilirea direcțiilor strategice. În implementarea celor planificate ne-am bazat pe parteneriatul local puternic, și pe eficiența

proiectelor comune prin care am contribuit la realizarea viziunii. Practic, dezvoltarea teritoriului a fost programată și coordonată de actorii locali ce au reprezenta factorul decizional și care au purta responsabilitatea evoluției în timp.

Prin consultări între toți partenerii relevanți (publici, privați, ONG) din teritoriul respectiv și pe baza analizei diagnostic și analizei SWOT, au fost stabilite măsurile relevante care au asigurat îndeplinirea nevoilor identificate pentru teritoriul vizat, care au contribuit la îndeplinirea obiectivelor, priorităților Uniunii Europene în materie de dezvoltare rurală și implicit la domeniile de intervenție ale acestora. Includerea măsurilor în strategie s-a bazat pe o abordare integrată a nevoilor de dezvoltare locală, sprijinul a fost direcționat atât spre sectorul privat, cât și pe cel public și civil, prin acest lucru încercându-se asigurarea dezvoltării mai multor domenii identificate ca prioritare la nivel local.

Au fost identificate următoarele obiective de dezvoltare rurală:

Obiectiv 1: Favorizarea competitivității agriculturii și

Obiectiv 3: Diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale.

Măsurile din SDL au contribuit la prioritățile prevăzute la art.5, Reg.(UE) nr.1305/2013:

P1. Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, silvicultură și zonele rurale;

P2. Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor;

P6. Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale;

Pe lângă aceste priorități au fost identificate următoarele priorități locale:

1. Reducerea sărăciei și creșterea nivelului de trai în zonele rurale

2. Încurajarea activităților și investițiilor de protecție a mediului

3. Atragerea tinerilor în mediul rural prin crearea unui ambient favorabil înființării diferitelor activități economice agricole, neagricole și turism

4. Dezvoltarea infrastructurii locale pentru populație

5. Creșterea valorii adăugate și a viabilității sectoarelor agricol si neagricol prin inovativitate

6. Conservarea valorilor arhitecturale, culturale și meșteșugărești

7. Încurajarea dezvoltării cunoștințelor în sectorul agricol și non-agricol

Domeniile de intervenție care sunt incluse în SDL și cărora le sunt atribuite măsurile strategiei sunt următoarele:

1C Încurajarea învățării pe tot parcursul vieții și a formării profesionale în sectoarele agricol și forestier

2A Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea sporirii participării pe piață, precum și a diversificării activităților agricole

2B Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special, a reînnoirii generațiilor.

6A Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă

6B Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale

6C Sporirea accesibilității , a utilizării și a calității tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC) în zonele rurale

Având în vedere cele descrise mai sus, toate măsurile din SDL au contribuit la atingerea obiectivelor, priorităților și domeniilor de intervenție. Măsurile din SDL sunt următoarele:

M11/1C Acțiuni de informare și transfer de cunoștințe

M21/2B Sprijin pentru investiții agricole

M22/2A Dezvoltarea agriculturii

M61/6B Îmbunătățirea calității vieții rurale

M62/6B Ocrotirea moștenirii rurale

M63/6C Infrastructura de bandă largă în spațiul rural

M64/6B Dezvoltarea infrastructurii sociale

M65/6A Sprijin pentru investiții neagricole

M66/6A Dezvoltarea întreprinderilor neagricole

Deși Strategia de Dezvoltare Locală inițială este un document bine întocmit și fundamentat, pe parcursul implementării au fost necesare unele corecții și modificări pentru a alinia strategia la noile cerințe sau la modificările legislative survenite pe parcurs. Modificările Strategiilor de Dezvoltare Locală au fost realizate sub rezerva respectării condițiilor de eligibilitate, menținerii criteriilor de selecție care au fost punctate la evaluarea strategiei și îndeplinirii obiectivelor specifice ale SDL.

Până în data 01.08.2025, GAL/Asociația Târnava Mică Bălăușeri-Sărățeni a solicitat 13 Modificări de Strategie de Dezvoltare Locală.

După analizarea acestor documente, datele au fost centralizate și se prezintă astfel:

Solicitarea modificării SDL nr.1 prin care au fost cerute și aprobate modificări legislative cu privire la Măsura de infrastructura broadband. Aceste modificări au fost făcute la solicitarea AM-PNDR, transmisă printr-o adresă referitor la *Cerințele minime obligatorii pentru investiții în infrastructura de broadband.*

Solicitarea modificării SDL nr.2 prin care au fost incluse propuneri de modificări diferite cu privire la Măsura *M21/2B-Sprijin pentru investiții agricole* și *M65/6A- Sprijin pentru investiții neagricole*.

Solicitarea modificării SDL nr.3 a fost o modificare simplă cu corecții tehnice, pentru definirea corectă a teritoriului acoperit de SDL, respectiv modificarea prevederilor cu privire la verificarea conformității cererilor de plată de către angajații GAL.

Solicitarea modificării SDL nr.4 a fost o modificare complexă pentru adăugarea în fișa măsurii 21/2B din SDL, a unui nou criteriu de selecție. ”*Solicitantul va implementa Planul de*

Afaceri în maximum 24 luni", pentru modificarea procedurii de evaluare și cu realocări financiare în valoare de 27.172,32 euro către Măsura M66/6A din SDL

Solicitarea modificării SDL nr.5 efectuat în vederea conformării SDL la cadrul legal european - Reg. 1305/2013, conform informării AM-PNDR cu nr. 204520 din data de 26.09.2018 cu privire la locurile de muncă create din FEADR prin măsurile de sprijin financiar întemeiate pe art.20.

Solicitarea modificării SDL nr.7 efectuat în vederea modificării componenței parteneriatului prin înlocuirea unui partener, respectiv SC. Moni&Betty SRL, care a fost înlocuită cu Biro C. Monika Î.I

Solicitarea modificării SDL nr.8 efectuat pentru includerea sumei primite ca bonusare în valoare de 145.947,00 euro, în planul de finanțare, totodată efectuând și alte modificări în vederea urgentării implementării, respectiv optimizării condițiilor și resurselor de care dispune

Solicitarea modificării SDL nr.9 pentru adăugarea în fișa măsurii 66/6A, a unui nou criteriu de selecție, "*Perioada de implementare a proiectelor*";

Solicitarea modificării SDL nr.10 ca urmare a deciziei AGA de a finanța investiții în sisteme de e-guvernare, e-educație, e-incluziune, e-sănătate, e-cultură prin măsura 63/6C - Infrastructură de bandă largă în spațiul rural, și aprobată de către AM-PNDR, s-au remarcat unele deficiențe în fișa tehnică a măsurii. Din cauza acestor deficiențe, implementarea proiectelor de tip e-guvernare este imposibilă, iar această revizuire a fost necesară pentru remedierea acestor deficiențe.

Solicitarea modificării SDL nr.11 , pentru modificarea SDL ca urmare a distribuirii fondurilor aferente perioadei de tranziție astfel: 219.954,18 euro valoare FEADR și 64.158,05 euro valoare EURI. Totodată s-au făcut modificări și în fișele măsurilor din SDL pentru majorarea indicatorilor.

Solicitarea modificării SDL nr.12. În urma implementării cu succes al SDL, la unele măsuri, din economisiri și din fonduri nesolicitate sau nealocate au rămas mici sume, insuficiente pentru finanțarea unui proiect. Pentru a utiliza cât mai eficient sumele puse la dispoziția GAL, a fost necesară colectarea acestor sume în valoare de 39.606,75 euro și alocarea acestora la măsura M65/6A din SDL, care a prezentat cel mai mare interes. Sumele au fost modificate atât in planul de finanțare, cât și în SDL, respectiv a fost nevoie și de transferarea unui indicator de monitorizare.

Solicitarea modificării SDL nr.13 Având în vedere interesul scăzut pentru Măsura 11/1C din SDL, AGA a decis să diminueze alocarea financiară a acestei măsuri, păstrând însă o sumă care va fi suficientă pentru atingerea indicatorilor propuși. Suma de 19.593,25 euro se alocă Măsurii 65/6A, măsură pentru care se manifestă un interes ridicat. Această modificare impune și transferul indicatorului de monitorizare "Cheltuieli publice totale" pentru suma de 12.000 euro de la M 11/1C la M 65/6A. Totodată se elimină și pragul privind valoarea minimă a proiectului de 5.000 euro, deoarece pentru atingerea indicatorului asumat " Numărul total al participanților instruiți : 80", este suficient și o investiție de sub 5.000 euro.

Evoluția bugetului și a alocărilor financiare a avut un curs ascendent ca urmare a bonusărilor și al alocărilor suplimentare de fonduri.

Strategia de Dezvoltare Locală a fost eligibilă și selectată, după care în data de 23. noiembrie 2016 reprezentatul legal al asociației a semnat contractul de finanțare. Pentru implementarea strategiei asociația a primit **1.584.947,31 de Euro** fonduri europene nerambursabile. La aceea dată planul de finanțare a avut 2 componente: componenta A – valoarea aferentă teritoriului și populației vizate de SDL și componenta B – valoarea aferentă nivelului de calitate obținut în urma procesului de evaluare și selecție. Valoarea componentei A se calcula în următorul fel: **Componenta A** = nr. locuitori x 19,84 euro/locuitor + suprafața x 985,37 euro/km2. Pentru parteneriatul Asociația Târnava Mică-Bălăușeri-Sărățeni această valoare este de: 23629 x 19,84 + 443 x 985,37= 905.397 Euro. Valoarea **componentei B** este de 679.550,31 Euro în urma nivelului de calitate obținut în urma procesului de evaluare și selecție.

Conform adresei MADR AM PNDR nr.221453/**12.07.2021** Asociația Târnava Mică-Bălăușeri-Sărățeni a beneficiat de o suplimentare a alocării financiare a SDL în valoare de **145.947,00 euro.**

În urma aprobării Raportului privind distribuirea fondurilor aferente perioadei de tranziție (FEADR și EURI), nr 201178 din 08.06.2022, și a notificării MADR AM PNDR nr.201380/**17.06.2022,** bugetul alocat finanțării SDL se majorează astfel: **219.954,18 euro valoare FEADR** și **64.158,05 euro valoare EURI.**

În acest fel bugetul alocat finanțării SDL a ajuns la forma actuală, conform căreia valoarea totală a SDL este de 2.015.006,54 euro, din care: fonduri alocate implementării măsurilor din FEADR este de 1.547.847,18 euro; fonduri alocate implementării măsurilor din EURI este de 64.158,05 euro; fondurile alocate pentru cheltuielile de funcționare și animare (sM 19.4) este de 403.001,31 euro.

4. Cadrul de evaluare și metodologia

Teme și criterii de evaluare

Tema 1: Contribuția operațiunilor realizate la atingerea obiectivului 1 prevăzut de SDL			
Criterii de evaluare	**Întrebări de evaluare**	**Indicatori**	**Metodologia de colectare**
Favorizarea competitivității agriculturii	În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului nr.1 din SDL?	Nr. persoane instruite în domeniul agriculturii Numărul de exploatații agricole sprijinite	Analiza de birou, analiza datelor administrative, studiul documentelor
Tema 2: Contribuția operațiunilor realizate la atingerea obiectivului 3 prevăzut de SDL			
Criterii de evaluare	**Întrebări de evaluare**	**Indicatori**	**Metodologia de colectare**
Diversificarea economiei rurale	În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului nr.3 din SDL din perspectiva diversificării economiei rurale?	Nr. întreprinderi nou create Nr. întreprinderi existente dezvoltate Cifră de afaceri realizată după implementare Profit realizat după implementare	Analiza de birou, analiza datelor administrative, studiul documentelor
Crearea de locuri de muncă	În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului nr.3 din SDL din perspectiva creării de locuri de muncă?	Nr. locuri de muncă nou create	Analiza de birou, analiza datelor administrative, studiul documentelor
Îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor	În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului nr.3 din SDL din perspectiva îmbunătățirii calității vieții în zonele rurale?	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite Populație netă care beneficiază de Servicii TIC Nr. de infrastructuri și servicii îmbunătățite	Analiza de birou, analiza datelor administrative, studiul documentelor

Tema 3: Contribuția operațiunilor realizate la atingerea obiectivelor transversale Mediu și climă, Inovare prevăzut de SDL			
Criterii de evaluare	**Întrebări de evaluare**	**Indicatori**	**Metodologia de colectare**
Mediu și Inovare	În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivelor transversale din SDL?	Nr. de acțiuni prietenoase cu mediul Nr. proiecte inovative	- Analiza de birou, analiza datelor administrative, studiul documentelor
Tema 4: Valoarea adăugată datorată metodei LEADER			
Criterii de evaluare	**Întrebări de evaluare**	**Indicatori**	**Metodologia de colectare**
Valoare adăugată metoda LEADER	În ce măsură a condus abordarea LEADER la asigurarea valorii adăugate în teritoriul GAL?	Nr. evenimente organizate de GAL Nr. participanți la evenimente organizate de GAL Nr. proiecte cu impact microregional Nr. organizații civile/unități de cult sprijinite	- chestionar - Analiza de birou, analiza datelor administrative, studiul documentelor

5. Analiza de ansamblu a eficacităţii SDL

5.1. Eficacitatea financiară a măsurilor la nivel de SDL

- euro -

Măsuri SDL	Buget alocat inițial Componenta A	Buget alocat la momentul evaluării FEADR și EURI	Plăți efectuate raportat la bugetul inițial alocat FEADR și EURI	Eficacitate financiară
Măsura 11/1C - *Acțiuni de informare și transfer de cunoștințe*	15 000,00	6 687,15	6 681,67	44,54%
Măsura 21/2B - *Sprijin pentru investiții agricole*	80 000,00	160 000,00	150 000,00	187,50%
Măsura 22/2A - *Dezvoltarea agriculturii*	40 000,00	155 300,02	155 300,02	388,25%
Măsura 61/6B - *Îmbunătățirea calității vieții rurale*	320 000,00	532 409,96	531 456,35	166,08%
Măsura 62/6B - *Ocrotirea moștenirii rurale*	49 318,00	141 166,93	141 166,93	286,24%
Măsura 63/6C - *Infrastructura de bandă largă în spațiul rural*	40 000,00	48 535,05	48 535,05	121,34%
Măsura 64/6B - *Dezvoltarea infrastructurii sociale*	50 000,00	53 412,08	52 345,11	104,69%
Măsura 65/6A - *Sprijin pentru investiții neagricol*	60 000,00	279 200,00	279 200,00	%465,33
Măsura 66/6A - *Dezvoltarea întreprinderilor neagricol*	70 000,00	235 294,04	232 001,91	331,43%
Total	**724 318,00**	**1 612 005,23**	**1 596 687,04**	**220,44%**

5.2 Eficacitatea SDL, la nivel de domeniu de intervenţie

Domeniu de intervenție		Eficacitate			
		Denumire indicator	Asumat	Realizat	
1C	Încurajarea învățării pe tot parcursul vieții și a formării profesionale în sectoarele agricol și forestier	Număr persoane instruite	80	120	150,00%
		Cheltuielile publice (euro)	3.000,00	6.681,67	222,72%
2A	Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea sporirii participării pe piață, precum și a diversificării activităților agricole	Numărul de exploatații sprijinite	1	3	300,00%
		Cheltuielile publice (euro)	119.198,32	155.300,02	130,29%
		Locuri de muncă create	1	0	0,00%
2B	Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special, a reînnoirii generațiilor*	Numărul de exploatații sprijinite	3	3	100,00%
		Cheltuielile publice (euro)	120.000,00	120.000,00	100,00%
		Locuri de muncă create	2	1	50,00%
6A	Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă	Locuri de muncă create	7	20	285,71%
		Cheltuielile publice (euro)	245.933,41	511.201,91	207,86%

6B	Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale*	Populație netă care beneficiază	28.800	59.683	207,23%
		Cheltuielile publice (euro)	423.476,05	721.877,31	170,46%
6C	Sporirea accesibilității , a utilizării și a calității tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC) în zonele rurale	Populație netă care beneficiază	498	5.166	1.037,35%
		Cheltuielile publice (euro)	40.000,00	48.535,05	121,34%
SDL	**Cheltuielile publice totale (euro)**		**951.607,78**	**1.563.595,96**	**164,31%**
SDL	**Locuri de muncă create**		**10**	**21**	**210,00%**

* Un proiect neimplementat la data de referință (31.07.2025)

6. Răspuns la întrebările de evaluare:

Prin consultări între toți partenerii relevanți (publici, privați, ONG) din teritoriul respectiv și pe baza analizei diagnostic (prezentarea teritoriului) și analizei SWOT, au fost stabilite măsurile relevante care asigură îndeplinirea nevoilor identificate pentru teritoriul vizat, care au contribuit la îndeplinirea obiectivelor, priorităților Uniunii Europene în materie de dezvoltare rurală și implicit la domeniile de intervenție ale acestora. Includerea măsurilor în strategie s-a bazat pe o abordare integrată a nevoilor de dezvoltare locală, sprijinul a fost direcționat atât spre sectorul privat, cât și spre cel public și civil, prin acest lucru încercându-se asigurarea dezvoltării a mai multor domenii identificate ca prioritare la nivel local.

Pe baza analizei diagnostic și a analizei SWOT au fost identificate următoarele obiective de dezvoltare rurală:
Obiectiv 1: Favorizarea competitivității agriculturii și Obiectiv 3: Diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale.
Toate măsurile din SDL contribuie la obiectivele transversale Mediu și climă, Inovare. Prin implementarea proiectelor care au un efect pozitiv asupra mediului înconjurător și prin prioritizarea proiectelor în care au fost prevăzute investiții „prietenoase cu mediul", precum și investiții inovative, nemaiîntâlnite pe teritoriul GAL, au contribuit la atingerea obiectivelor transversale.

Pentru ***Obiectivul 1: Favorizarea competitivității agriculturii*** prevăzut în Strategia de Dezvoltare Locală a fost formulată **Tema 1 de evaluare:** ***Contribuția operațiunilor realizate la atingerea obiectivului 1 prevăzut de SDL.***

Pentru ***Obiectivul 3: Diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale*** prevăzut în Strategia de Dezvoltare Locală a fost formulată **Tema 2 de evaluare:** ***Contribuția operațiunilor realizate la atingerea obiectivului 3 prevăzut de SDL.***

Pentru ***Obiectivele transversale Mediu și climă, Inovare*** prevăzute în Strategia de Dezvoltare Locală a fost formulată **Tema 3 de evaluare:** ***Contribuția operațiunilor realizate la atingerea obiectivelor transversale Mediu și climă, Inovare prevăzut de SDL***.

Pentru ***Valoarea adăugată generată de implementarea abordării LEADER*** a fost formulată **Tema 4 de evaluare:** ***Valoarea adăugată datorată metodei LEADER.***

În continuare vor fi prezentate și detaliate fiecare temă de evaluare pe baza criteriilor și indicatorilor stabilite.

Tema 1: Contribuția operațiunilor realizate la atingerea obiectivului 1 prevăzut de SDL

La această temă de evaluare au fost folosite următoarele metode de evaluare: analiza de birou, analiza datelor administrative, studiul documentelor. Această metodă sau tehnică de evaluare este un proces de colectare și analiză a informațiilor relevante pentru evaluare, din surse scrise - de ex.: Modificările Strategiei de Dezvoltare Locală, date de monitorizare, situații centralizate privind monitorizarea implementării Strategiei de Dezvoltare Locală, fișele proiectelor finalizate până în data de 31.07.2025.

În cadrul temei de evaluare **Contribuția operațiunilor realizate la atingerea obiectivului 1 prevăzut de SDL** a fost stabilit o întrebare de evaluare:
- În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului nr.1 din SDL?

În următoarea fază va fi analizată întrebarea de evaluare pe baza criteriilor de evaluare stabilite care determină aspectele evaluării.

În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului nr.1 din SDL?

Pentru a răspunde la această întrebare de evaluare a fost luat în vedere următorul criteriu de evaluare:

- Favorizarea competitivității agriculturii

În continuare trebuie să avem în vedere care sunt măsurile incluse în SDL în cadrul căreia rezultatele proiectelor finanțate și finalizate au contribuit la atingerea obiectivului 1 din SDL, respectiv la favorizarea competitivității agriculturii.
În Strategia de Dezvoltare Locală au fost incluse 3 măsuri care contribuie la Obiectivul 1 din SDL:

M11/1C Acțiuni de informare și transfer de cunoștințe
M21/2B Sprijin pentru investiții agricole
M22/2A Dezvoltarea agriculturii

Obiectivul măsurii M11/1C „Acțiuni de informare și transfer de cunoștințe”, a fost derularea de activități de instruire și alte tipuri de activități pentru a îmbunătăți potențialul uman al persoanelor care sunt implicate în sectoarele agricol și alimentar. Aceste activități sunt cruciale pentru a promova creșterea economică și dezvoltarea în zonele rurale și pentru a îmbunătăți sustenabilitatea, competitivitatea, eficiența resurselor și performanțele de mediu în întreprinderile agricole.

Prin participarea la activitățile de informare și transfer de cunoștințe, fermierii și întreprinzătorii au însușit noi cunoștințe în domeniu pentru dezvoltarea și diversificarea activităților și pentru creșterea nivelului de competitivitate.

Pe parcursul implementării SDL Măsura M11/1C a fost lansată de 6 ori (în cadrul Apelurilor de selecție 3/2018, 4/2018, 1/2019, 1/2021, 2/2021, 2/2023). În cadrul acestei sesiuni de depunere a proiectelor au fost selectate la nivel de GAL 4 proiecte, din care 3 au fost contractate și ulterior 2 contracte reziliate.

În cadrul Măsurii M11/1C a fost finanțat și implementat 1 proiect. Valoarea sprijinului finalizat a proiectului este de 6.681,67 euro. Acest proiect răspunde la nevoi de dezvoltare, oferind sprijin pentru îmbunătățirea cunoștințelor populației teritoriului în domenii importante în vederea formării individuale cu scopul dezvoltării economice. Prin participarea la activități de informare (6 activități de informare organizate pe teritoriul GAL) și obținerea de cunoștințe în cadrul proiectului, participanții au fost pregătiți să facă față cerințelor pieței și să-și valorifice mai eficient produsele obținute și serviciile realizate. Astfel o să se îmbunătățească completivitatea în sectorul agricol din teritoriul Leader.

Obiectivele celor două măsuri în care au fost sprijinite exploatații agricole M21/2B ”Sprijin pentru investiții agricole” și M22/2A Dezvoltarea agriculturii, au fost susținerea activităților agricole, eficientizarea agriculturii prin dotarea parcului de mașini și utilaje agricole performante, precum și creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură.

Proiectele finanțate în cadrul acestei măsuri au contribuit la stimularea agriculturii ca unul dintre principalele activități economice din teritoriul GAL. Diferența dintre cele două măsuri constă în tipuri de beneficiari și tipul și rata sprijinului prevăzut din măsură, M21/2B fiind sprijin forfetar (100%) cu beneficiari de întreprinderi start-up și M22/2A cu beneficiari de întreprinderi start-up sau deja existente, tipul sprijinului fiind rambursarea costurilor eligibile suportate

Pe parcursul implementării SDL, inițial Măsura M21/2B ”Sprijin pentru investiții agricole” a fost lansată de 4 ori (în cadrul Apelurilor de selecție 1/2017, 2/2017, 1/2018, 3/2018). În cadrul acestei sesiuni de depunere a proiectelor au fost selectate la nivel de GAL 3 proiecte, din care 3 au fost contractate și finalizate.

Între timp Planul de finanțare al Strategiei de Dezvoltare Locală a fost suplimentat din fonduri aferente perioadei de tranziție și o parte din fonduri EURI au fost distribuite pe Măsura M21/2B ”Sprijin pentru investiții agricole”. A fost lansat o nouă sesiune de depunere a proiectelor (Apel de selecție 3/2022 EURI) și a fost selectat la nivel de GAL 1 proiect, din care 1 a fost contractat, însă în acest moment încă nefinalizat. Termenul de finalizare a implementării fiind 14.09.2025.

Astfel, până în data de 31.07.2025 în cadrul Măsurii M21/2B au fost finanțate din fonduri FEADR și implementate 3 proiecte. Valoarea totală finalizată a proiectelor finanțate este de 120.000,00 euro. Fiind sprijin forfetar, beneficiarii proiectelor au înființat noi întreprinderi agricole (2 ferme apicole și 1 ferma de creștere bovine de carne), ferme care au fost dezvoltate și dotate cu utilaje și echipamente moderne și performante.

Aceste proiecte prin investițiile realizate au contribuit la obținerea unui produs agricol de calitate, care în urma valorificării la un preț competitiv asigură sustenabilitatea fermei, și îmbunătățește completivitatea în sectorul agricol din teritoriul Leader.

În cadrul SDL, inițial Măsura M22/2A ”Dezvoltarea agriculturii” a fost lansat de 5 ori (în cadrul Apelurilor de selecție 1/2017, 2/2017, 3/2017, 1/2018, 3/2018). În cadrul acestei sesiuni de depunere a proiectelor au fost selectate la nivel de GAL 3 proiecte, din care 1 a fost retras și 2 au fost contractate și finalizate.

În urma suplimentării Planului de finanțare a SDL din fonduri aferente perioadei de tranziție, o parte din fonduri FEADR au fost distribuite pe Măsura M22/2A ”Dezvoltarea agriculturii”. A fost lansat o nouă sesiune de depunere a proiectelor (Apel de selecție 2/2022) și a fost selectat la nivel de GAL 1 proiect, din care 1 a fost contractat și finalizat.

În total în cadrul Măsurii M22/2A ”Dezvoltarea agriculturii” din fonduri FEADR au fost finanțate și implementate 3 proiecte. Valoarea publică totală finalizată a proiectelor finanțate este de 155.300,02 euro. Beneficiarii proiectelor au modernizat întreprinderile agricole existente (2 în sectorul zootehnic și 1 în sectorul vegetal) prin achiziționarea de utilaje și echipamente moderne și performante. Investițiile realizate în cadrul proiectelor au contribuit la creșterea valorii adăugate a produselor din cadrul fermelor, la îmbunătățirea performanței generale, la creșterea rentabilității exploatației și la creșterea competitivității sectorului agricol din teritoriul GAL.

Luând în considerare cele prezentate mai sus putem afirma că proiectele realizate au contribuit la atingerea **Obiectivului 1** ***Favorizarea competitivității agriculturii*** din SDL, **indicatorii de evaluare** arată în următorul fel:

Indicatori: **- Nr. persoane instruite în domeniul agriculturii: 123 persoane** (față de 80 de persoane planificate în cadrul SDL)

- Numărul de exploatații agricole sprijinite: 6* (față de 4 exploatații sprijinite planificate în cadrul SDL)

* 1 proiect este în curs de implementare, dacă se finalizează, atunci 7 exploatații agricole vor fi sprijinite.

În opinia evaluatorului la întrebarea de evaluare ”În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului nr.1 din SDL?” răspunsul este:

În mică măsură	În măsură medie	În mare măsură
		✓

Tema 2: Contribuția operațiunilor realizate la atingerea obiectivului 3 prevăzut de SDL

La această temă de evaluare au fost folosite următoarele metode de evaluare: analiza de birou, analiza datelor administrative, studiul documentelor. Această metodă sau tehnică de evaluare este un proces de colectare și analiză a informațiilor relevante pentru evaluare, din surse scrise - de ex.: Modificările Strategiei de Dezvoltare Locală, date de monitorizare, situații centralizate privind monitorizarea implementării Strategiei de Dezvoltare Locală, fișele proiectelor finalizate până în data de 31.07.2025, date disponibile de pe site-ul Ministerul Finanțelor.

În cadrul temei de evaluare **Contribuția operațiunilor realizate la atingerea obiectivului 3 prevăzut de SDL** au fost stabilite trei întrebări de evaluare:

- 1. În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului nr.3 din SDL din perspectiva diversificării economiei rurale?
- 2. În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului nr.3 din SDL din perspectiva creării de locuri de muncă?
- 3. În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului nr.3 din SDL din perspectiva îmbunătățirii infrastructurii și serviciilor pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale?

În următoarea fază vor fi analizate toate întrebările de evaluare pe baza criteriilor de evaluare stabilite care determină aspectele evaluării.

1. În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului nr.3 din SDL din perspectiva diversificării economiei rurale?

Pentru a răspunde la această întrebare de evaluare a fost luat în vedere următorul criteriu de evaluare:

- Diversificarea economiei rurale

În continuare trebuie să avem în vedere care sunt măsurile incluse în SDL în cadrul căruia rezultatele proiectelor finanțate și finalizate au contribuit la atingerea obiectivului 3 din SDL din perspectiva diversificării economiei rurale.
În Strategia de Dezvoltare Locală au fost incluse 2 măsuri care contribuie la Obiectivul 3 din SDL din perspectiva diversificării economiei rurale:

M65/6A Sprijin pentru investiții neagricole
M66/6A Dezvoltarea întreprinderilor neagricole

Obiectivele celor două măsuri în care au fost sprijinite întreprinderi neagricole M65/6A ”Sprijin pentru investiții neagricole” și M66/6A ”Dezvoltarea întreprinderilor neagricole”, au fost stimularea mediului de afaceri din spațiul rural, dezvoltarea și diversificarea economiei rurale prin înființarea de noi afaceri și modernizarea celor existente prin dotarea cu utilaje și echipamente moderne, de ultimă generație.

Proiectele finanțate în cadrul acestei măsuri au contribuit la stimularea mediului de afaceri din spațiul rural și la creșterea veniturilor populației rurale și a nivelului de trai. Diferența dintre cele două măsuri constă în tipuri de beneficiari și tipul și rata sprijinului prevăzut din măsură, M65/6A fiind sprijin forfetar (100%) cu beneficiari de întreprinderi start-up și M66/6A cu beneficiari de întreprinderi start-up sau deja existente, tipul sprijinului fiind rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv de solicitant cu o intensitate a sprijinului 70% / 90%.

În cadrul SDL, inițial Măsura M65/6A ” Sprijin pentru investiții neagricole” a fost lansat de 4 ori (în cadrul Apelurilor de selecție 1/2017, 2/2017, 3/2017, 1/2018). În cadrul acestei sesiuni de depunere a proiectelor au fost selectate la nivel de GAL 9 proiecte, din care 1 a fost retras și 8 au fost contractate și finalizate.
În urma suplimentării Planului de finanțare a SDL din fonduri aferente perioadei de tranziție, o parte din fonduri FEADR și o parte din fonduri EURI au fost distribuite pe Măsura M65/6A

”Sprijin pentru investiții neagricole”. Au fost lansate 3 noi sesiuni de depunere a proiectelor (Apel de selecție 2/2022, 1/2023 EURI, 2/2023) și a fost selectat la nivel de GAL 6 proiecte, din care 6 au fost contractate și finalizate.

În total în cadrul Măsurii M65/6A ”Sprijin pentru investiții neagricole” din fonduri FEADR au fost finanțate și implementate 13 proiecte și din fonduri EURI 1 proiect. Valoarea publică totală finalizată a proiectelor finanțate este de: 259.200,00 euro FEADR și 20.000,00 euro EURI.

Fiind sprijin forfetar, beneficiarii proiectelor au înființat noi întreprinderi neagricole, au dezvoltat firmele cu noi activități și au dotat-o cu utilaje și echipamente moderne și performante.

Datorită acestor întreprinderi și servicii nou înființate cu o gamă largă de activități sprijinite (de ex. contabilitate, stomatologie, construcții, activități recreative, fotografice, înfrumusețare, etc.) a fost diversificată economia rurală pe teritoriul GAL.

Aceste proiecte prin investițiile realizate au contribuit la diversificarea economiei rurale prin creșterea numărului de microîntreprinderi în sectorul neagricol din zonele rurale, în vederea unei dezvoltări economice durabile și au contribuit la creșterea competitivității sectorului neagricol din teritoriul GAL și la creșterea veniturilor populației rurale.

Pe parcursul implementării SDL, inițial Măsura M66/6A ”Dezvoltarea întreprinderilor neagricole” a fost lansat de 3 ori (în cadrul Apelurilor de selecție 1/2017, 2/2017, 1/2018). În cadrul acestei sesiuni de depunere a proiectelor au fost selectate la nivel de GAL 3 proiecte, din care 3 au fost contractate și finalizate.

În anul 2021 după evaluarea performanțelor GAL-urilor, asociația noastră a fost calificat drept unul dintre cele mai performante GAL-uri, în urma căreia a beneficiat de o bonusare suplimentară a alocării financiare a SDL. Majoritatea sumei a fost alocată Măsurii 66/6A pentru că atunci, pe această măsură a prezentat cel mai mare interes din partea cetățenilor din teritoriul GAL, respectiv a fost singura măsură care a fost supralicitată. A fost lansat o nouă sesiune de depunere a proiectelor (Apel de selecție 3/2021) și a fost selectat la nivel de GAL 5 proiecte, din care 2 au fost retrase și 3 au fost contractate și finalizate.

În anul 2022, în urma suplimentării Planului de finanțare a SDL din fonduri aferente perioadei de tranziție, iarăși o parte din fonduri FEADR au fost distribuite pe Măsura M66/6A ”Dezvoltarea întreprinderilor neagricole”. A fost lansat o nouă sesiune de depunere a proiectelor (Apel de selecție 2/2022) și a fost selectat la nivel de GAL 2 proiecte, din care 2 au fost contractate și finalizate.

În total în cadrul Măsurii M66/6A ”Dezvoltarea întreprinderilor neagricole” din fonduri FEADR au fost finanțate și implementate 8 proiecte. Valoarea publică totală finalizată a proiectelor finanțate este de 232.001,91 euro. Beneficiarii proiectelor au dezvoltat și au modernizat întreprinderile existente, au diversificat serviciile și produsele în cadrul firmelor, în diferite domenii (activități fotografice, înfrumusețare, fabricarea de uși și ferestre termopane sau metalice, fabricarea dispozitivelor medicale, servicii stomatologice, servicii medicale, servicii de modelare și întreținere corporală) prin achiziționarea de utilaje și echipamente moderne și performante. Prin diversificarea serviciilor/produselor în cadrul firmelor și prin dotarea firmelor cu utilaje și echipamente de ultimă generație, au contribuit

la creșterea randamentului și la îmbunătățirea calității serviciilor și produselor. Astfel, rezultatele acestor proiecte au contribuit la stimularea mediului de afaceri, la creșterea veniturilor, la diversificarea economiei rurale și la creșterea competitivității sectorului neagricol din teritoriul GAL.

Luând în considerare cele prezentate mai sus putem afirma că proiectele realizate au contribuit la atingerea **Obiectivului 3** din SDL din perspectiva diversificării economiei rurale, **indicatorii de evaluare** arată în următorul fel:

<u>Indicatori:</u> - Nr. întreprinderi nou create: 12
- Nr. întreprinderi existente dezvoltate: 10
- Cifră de afaceri realizată după implementare*: 14.660.981 lei
- Profit realizat după implementare*: 4.639.908 lei

*La definirea cifrei de afaceri și profit realizat după implementare s-a avut în vedere data finalizării proiectelor finalizate, data la care se începe calcularea acestor indicatori. Totodată, datele au fost culese și analizate din pagina de web: mfinante.gov.ro.

În opinia evaluatorului la întrebarea de evaluare nr.1 ” În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului nr.3 din SDL din perspectiva diversificării economiei rurale?” răspunsul este:

În mică măsură	În măsură medie	În mare măsură
		✓

2. În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului nr.3 din SDL, din perspectiva creării de locuri de muncă?

Pentru a răspunde la această întrebare de evaluare a fost luat în vedere următorul criteriu de evaluare:

- Crearea de locuri de muncă

Măsurile care au contribuit la Obiectivul 3 din SDL, din perspectiva creării de locuri de muncă sunt aceeași ca și la întrebarea de evaluare nr.1, respectiv:

M65/6A Sprijin pentru investiții neagricole
M66/6A Dezvoltarea întreprinderilor neagricole

Am decis evaluarea acestui obiectiv al SDL separat, chiar dacă măsurile pe care le analizăm sunt identice cu cele analizate mai sus (la întrebarea de evaluare nr.1) pentru că acest criteriu de evaluare și indicator de rezultat este unul dintre cele mai importante din punct de vedere al realizărilor în urma implementării SDL.

Realizarea numărului indicatorilor prevăzute în SDL privind crearea de noi locuri de muncă nu a fost ușor de îndeplinit, pentru că realizarea nu depinde de angajații GAL, ci de către beneficiari.

Astfel, pentru asigurarea îndeplinirii acestui indicator a fost inclus, inițial sau prin modificări, un criteriu de selecție cu un punctaj atractiv și relativ mare pentru încurajarea și motivarea solicitanților privind asumarea acestui criteriu. Considerăm, că introducerea acestui criteriu de selecție a avut succes ținând cont că numărul indicatorilor propuși în SDL au fost supra realizate.

În cadrul proiectelor implementate prin măsurile M65/6A ”Sprijin pentru investiții neagricole” și M66/6A ”Dezvoltarea întreprinderilor neagricole” au fost create noi locuri de muncă, contribuind astfel la creșterea veniturilor populației rurale, a nivelului de trai și obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiei comunității rurale.

În consecință, putem afirma că proiectele realizate au contribuit la atingerea **Obiectivului 3** din SDL din perspectiva creării de locuri de muncă, **indicatorul de evaluare** arată în următorul fel:

<u>Indicatori:</u> - Nr. locuri de muncă nou create: 20

(față de 5 noi locuri de muncă preconizate în cadrul SDL)

În opinia evaluatorului la întrebarea de evaluare nr.2 ” În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului nr.3 din SDL, din perspectiva creării de locuri de muncă?” răspunsul este:

În mică măsură	În măsură medie	În mare măsură
		✓

3. În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului nr.3 din SDL, din perspectiva îmbunătățirii calității vieții în zonele rurale?

Pentru a răspunde la această întrebare de evaluare a fost luat în vedere următorul criteriu de evaluare:

- Îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor

Măsurile incluse în SDL în cadrul căruia rezultatele proiectelor finanțate și finalizate au contribuit la atingerea obiectivului 3 din SDL din perspectiva îmbunătățirii calității vieții în zonele rurale sunt următoarele:

M61/6B Îmbunătățirea calității vieții rurale
M62/6B Ocrotirea moștenirii rurale
M63/6C Infrastructura de bandă largă în spațiul rural
M64/6B Dezvoltarea infrastructurii sociale

Aceste măsuri vor sprijini realizarea de investiții în servicii și infrastructură de bază încurajând astfel dezvoltarea rurală locală și îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale.

Conform Fișei tehnice a măsurii **M61/6B ”Îmbunătățirea calității vieții rurale”** măsura contribuie la îmbunătățirea sau extinderea serviciilor locale de bază destinate populației rurale, inclusiv a celor de agrement și culturale și a infrastructurii aferente; îmbunătățirea infrastructurii la scară mică și investiții de uz public. Totodată, obiectivul specific al măsurii fiind îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor și îmbunătățirea serviciilor publice locale.

În cadrul SDL, Măsura M61/6B ”Îmbunătățirea calității vieții rurale” a fost lansată de 5 ori (în cadrul Apelurilor de selecție 1/2017, 2/2017, 3/2017, 1/2018, 3/2018). În cadrul acestei sesiuni de depunere a proiectelor au fost selectate la nivel de GAL 8 proiecte, din care 8 au fost contractate și finalizate. Valoarea publică totală finalizată a proiectelor finanțate este de 531.456,35 euro.

În ceea ce privește investițiile vizate prin aceste proiecte finalizate, se pot centraliza în următorul fel:

- 3 proiecte în cadrul cărora au fost achiziționate utilaje și echipamente pentru îmbunătățirea serviciilor publice de gospodărire locală în cadrul primăriilor.
- 1 proiect destinat îmbunătățirii și dezvoltării serviciului public local pentru situații de urgență prin achiziționarea unei autospeciale pentru stingerea incendiilor.
- 3 proiecte în cadrul cărora au fost îmbunătățite infrastructuri de bază la scara mică prin investiții pentru modernizarea rețelelor stradale (1 proiect cu asfaltare de drumuri și 2 proiecte cu reabilitarea trotuarelor)
- 1 proiect destinat îmbunătățirii infrastructurii de agrement de uz public prin dotarea și amenajarea spațiilor publice și de agrement pentru populația rurală (amenajarea și dotarea parcului central al orașului).

Aceste proiecte prin investițiile realizate și prin îmbunătățirea infrastructuri și servicii locale au contribuit la îmbunătățirea calității vieții din teritoriul GAL.

În Fișa tehnică a măsurii **M62/6B ”Ocrotirea moștenirii rurale”**, sunt specificate că, Organizațiile societății civile contribuie la dezvoltarea activităților culturale, sociale, de sport și de tineret, completând activitatea autorităților locale. Sprijinirea acestora, creșterea responsabilității lor în rezolvarea problemelor locale și în dezvoltarea comunității rurale este foarte important în privința incluziunii sociale și a prevenirii depopulării zonelor rurale.

Implicarea ONG-urilor în dezvoltarea mediului rural va contribui la realizarea unei dezvoltări dinamice și la îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale. Obiectivele măsurii sunt: participarea activă a societății civile în dezvoltarea comunității; implicarea societății civile în dezvoltarea echilibrată a mediului rural; creșterea numărului de locuitori din zonele rurale care beneficiază de servicii îmbunătățite; promovarea ocrotirii moștenirii locale rurale.

Pe parcursul implementării SDL, Măsura M62/6B ”Ocrotirea moștenirii rurale” a fost lansată de 3 ori (în cadrul Apelurilor de selecție 1/2017, 2/2017, 1/2018). În cadrul acestei

sesiuni de depunere a proiectelor au fost selectate la nivel de GAL 4 proiecte, din care 4 au fost contractate și finalizate. Valoarea publică totală finalizată a proiectelor finanțate este de 141.166,93 euro.

Primul proiect finalizat are ca obiectiv păstrarea patrimoniului cultural prin amenajarea unei expoziții permanente cu obiecte de patrimoniu autentice care pot reprezenta atmosfera interioarelor din sec.17-19. Pe lângă acest obiectiv proiectul are ca scop deschiderea de noi oportunități în dezvoltarea locală și în dezvoltarea microregiunii și creșterea numărului de locuitori din zonele rurale care beneficiază de servicii îmbunătățite (expoziția este accesibilă tuturor cetățenilor din microregiune). Al doilea proiect are ca scop promovarea și păstrarea tradițiilor populare locale prin dotarea unui ansamblu de muzică și dans popular cu echipamente folclorice (costume tematice, instrumente muzicale). Al treilea proiect are ca scop conservarea patrimoniului local și păstrarea tradițiilor prin reabilitarea unei biserici reformate. După finalizare investiția a fost introdusă în circuitul turistic, prin înscrierea acesteia într-o rețea de promovare turistică. Având în vedere faptul că biserica reformată este capabilă să furnizeze o gamă diversificată de oferte, ca desfășurarea unor evenimente, concerte, colocvii, întruniri, acesta contribuie la deservirea unui număr ridicat de turiști, vizitatori și locuitori. Al patrulea proiect finalizat contribuie la îndeplinirea obiectivului de promovare, ocrotirii moștenirii locale rurale prin promovarea meseriilor tradiționale și diversificarea domeniului de agrement comunitar- cultură, tradiții (au fost achiziționate instrumente muzicale, echipamente pentru promovarea meseriei tradiționale de olărit și de țesut).

Aceste proiecte prin investițiile realizate deservesc un număr mare din populație care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite, contribuind astfel la îmbunătățirea calității vieții din teritoriul GAL.

Inițial, obiectivul măsurii **M63/6C ”Infrastructura de bandă largă în spațiul rural”** a fost îmbunătățirea condițiilor de viață pentru populație, asigurarea accesului la serviciile de bază, inclusiv accesul local la infrastructura de comunicații în bandă largă. Însă, în situația de pandemie, am realizat importanța digitalizării serviciilor oferite de către instituțiile publice și nu numai. Din acest motiv, prin modificare SDL am diversificat acțiunile eligibile ale Măsurii 63/6C – ”Infrastructură de bandă largă în spațiul rural” prin asigurarea accesului la finanțare pentru proiecte cu investiții în aplicații de tip e-guvernare, e-educație, e-sănătate, etc. Astfel, obiectivele măsurii au fost completate cu facilitarea accesului comunităților de pe teritoriul GAL la servicii publice online și infrastructura TIC îmbunătățită.

Această măsură, inițial a fost lansată de 2 ori (în cadrul Apelurilor de selecție 1/2017, 2/2017). În cadrul acestei sesiuni de depunere a proiectelor a fost selectat la nivel de GAL 1 proiect, din care 1 a fost contractat, dar ulterior reziliat. Proiectul a fost destinat pentru investiții în infrastructură de broadband, dar beneficiarul din motive personale și datorită problemelor financiare apărute la firma respectivă a renunțat la implementarea proiectului.

În anul 2021 după evaluarea performanțelor GAL-urilor, asociația noastră a beneficiat de o bonusare suplimentară a alocării financiare a SDL și o parte a sumei a fost alocată Măsurii 63/6C, măsura a fost revizuită prin introducerea acțiunilor eligibile investiții în sisteme de e-

guvernare și dotarea cu echipamente IT în domeniile e-educație, e-incluziune, e-sănătate, e-cultură. A fost lansat o nouă sesiune de depunere a proiectelor (Apel de selecție 1/2022) și a fost selectat la nivel de GAL 1 proiect, din care 1 a fost contractat și finalizat. Valoarea publică totală finalizată a proiectelor finanțate este de 48.535,05 euro.

În cadrul acestui proiect au fost achiziționate: un sistem informatic de Soluții Informatice Geospațiale (GIS) și echipamente de tehnologia informației și comunicării, precum și perifericele acestora necesare digitalizării, introducerii si vizualizării bazelor de date.

Prin aceste investiții și prin extinderea e- guvernării prin care beneficiază toți cetățenii și toate

gospodăriile din raza Unității Teritoriale Administrative a Orașului Sângeorgiu de Pădure a fost îmbunătățit serviciul public al orașului, contribuind astfel la îmbunătățirea calității vieții din teritoriul GAL.

Măsura M64/6B ”Dezvoltarea infrastructurii sociale” are ca scop combaterea excluziunii sociale de pe teritoriul GAL. Măsura contribuie la înființarea, dezvoltarea și modernizarea infrastructurii sociale. Prin înființarea unor infrastructuri care vor facilita integrarea persoanelor de etnie romă în comunitățile locale se vor înființa și alte asociații pe problemele romilor în teritoriu, astfel având acces la astfel de facilități și alte comunități rome. Gradul redus al serviciilor sociale și comunitare din teritoriu se datorează numărului foarte mic de ONG-uri care activează în domeniul social și aceste servicii sunt insuficient dezvoltate pentru persoanele vârstnice/cu handicap. Obiectivul măsurii este: îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor locale în domeniul social.

Pe parcursul implementării SDL, inițial Măsura M64/6B ”Dezvoltarea infrastructurii sociale” a fost lansată de 2 ori (în cadrul Apelurilor de selecție 2/2018, 4/2018). În cadrul acestei sesiuni de depunere a proiectelor a fost selectat la nivel de GAL 1 proiect, din care 1 a fost contractat și finalizat.

Între timp Planul de finanțare al Strategiei de Dezvoltare Locală a fost suplimentat din fonduri aferente perioadei de tranziție și o parte din fonduri EURI au fost distribuite pe Măsura M64/6B. A fost lansat o nouă sesiune de depunere a proiectelor (Apel de selecție 1/2023 EURI) și a fost selectat la nivel de GAL 1 proiect, din care 1 a fost contractat, însă în acest moment încă nefinalizat. Proiectul vizează dotarea centrului social cu echipamente IT, a fost depus dosarul cererii de plată finală (în data de 06.06.2025), a fost avizat, dar încă neplătit de AFIR.

Astfel, până în data de 31.07.2025 în cadrul Măsurii M64/6B a fost finanțat din fonduri FEADR și implementat 1 proiect. Valoarea totală finalizată a proiectului finanțat este de 49.254,03 euro.

Proiectul vizează înființarea și dotarea unui centru de zi de tip club pentru persoanele vârstnice, cu scopul combaterii excluziunii sociale de pe teritoriul GAL. Proiectul are ca obiectiv specific reducerea gradului de sărăcie și îmbunătățirea serviciilor locale. Prin intermediul Centrului de zi se urmărește îmbunătățirea calității vieții vârstnicilor singuri/marginalizați din teritoriul deservit de Asociația Târnava Mică-Bălăușeri-Sărățeni,

indiferent de apartenență etnică și religioasă. În proiect au fost prevăzute acțiuni de integrare a minorității rrome și evitarea segregării.
Acest proiect prin îmbunătățirea infrastructuri și a serviciilor sociale a contribuit la îmbunătățirea calității vieții din teritoriul GAL.

Luând în considerare cele prezentate mai sus putem afirma că proiectele realizate au contribuit la atingerea **Obiectivului 3** din SDL din perspectiva îmbunătățirii calității vieții în zonele rurale, **indicatorii de evaluare** arată în următorul fel:

Indicatori: - Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite: 59.683
(față de 28.800 locuitori preconizate în cadrul SDL)
- Populația netă care beneficiază de servicii TIC: 5.166
(față de 498 locuitori preconizate în cadrul SDL)
- Nr. de infrastructuri și servicii îmbunătățite: 14

Prin implementarea proiectelor sus menționate serviciile și infrastructurile locale în zonele rurale au fost îmbunătățite; accesul la serviciile și la infrastructurile locale în zonele rurale a crescut, ca urmare au beneficiat un număr mai mare din populație față de cea planificată, în ceea ce privește serviciile/infrastructurile îmbunătățite. Populația stabilă a teritoriului GAL Târnava Mică-Bălăușeri-Sărățeni a fost 23.629 de locuitori. SDL-ul acoperă întreaga populație a teritoriului GAL care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite. Însă, după cum reiese din indicatori populația netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite prin proiectele finalizate, este de: 59.683 de locuitori. Acest decalaj provine din faptul că, 1 locuitor a beneficiat din mai multe servicii/infrastructuri îmbunătățite și în cazul GAL Târnava Mică-Bălăușeri-Sărățeni, există APL-uri care au implementat mai multe proiecte în cadrul căreia beneficiarii indirecți sunt aceeași.

În opinia evaluatorului la întrebarea de evaluare nr.3 ” În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivului nr.3 din SDL din perspectiva îmbunătățirii calității vieții în zonele rurale?” răspunsul este:

În mică măsură	În măsură medie	În mare măsură
		✓

Tema 3: Contribuţia operaţiunilor realizate la atingerea obiectivelor transversale Mediu şi climă, Inovare prevăzut de SDL

La această temă de evaluare au fost folosite următoarele metode de evaluare: analiza de birou, analiza datelor administrative, studiul documentelor. Această metodă sau tehnică de evaluare este un proces de colectare și analiză a informațiilor relevante pentru evaluare, din surse scrise - de ex.: Modificările Strategiei de Dezvoltare Locală, date de monitorizare,

situații centralizate privind monitorizarea implementării Strategiei de Dezvoltare Locală, Rapoarte de selecție, fișele proiectelor finalizate până în data de 31.07.2025.

În cadrul temei de evaluare **Contribuția operațiunilor realizate la atingerea obiectivelor transversale Mediu și climă, Inovare prevăzut de SDL** a fost stabilit o întrebare de evaluare:

- În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivelor transversale din SDL?

În următoarea fază va fi analizată întrebarea de evaluare pe baza criteriilor de evaluare stabilite care determină aspectele evaluării.

În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivelor transversale din SDL?

Pentru a răspunde la această întrebare de evaluare a fost luat în vedere următorul criteriu de evaluare:

- Mediu și Inovare

Toate măsurile din SDL contribuie la obiectivele transversale Mediu și climă, Inovare. Prin implementarea proiectelor care au avut un efect pozitiv asupra mediului înconjurător și prin prioritizarea proiectelor în care au fost prevăzute investiții „prietenoase cu mediul", precum și investiții inovative, nemaiîntâlnite pe teritoriul GAL, au contribuit la atingerea obiectivelor transversale. În cadrul măsurilor, atingerea obiectivelor transversale au fost asigurate, fie prin condiție de eligibilitate, prin acțiuni eligibile sau fie prin criterii de selecție. La criterii de selecție introduse în cadrul măsurilor, inițial sau prin modificări, cu un punctaj atractiv și relativ mare a contribuit la încurajarea și motivarea solicitanților, privind asumarea acestui criteriu.

Investițiile în mediu și climă sau acțiunile prietenoase cu mediul constă în reducerea emisiilor de carbon, reducerea consumului de energie prin utilizarea echipamentelor eficiente și sustenabile, îmbunătățirea calității aerului, utilizarea resurselor regenerabile și utilizarea produselor reutilizate/reutilizabile.

Prin interpretarea oferită termenului de „inovare" de către PNDR 2014-2020, termenul se referă la ceva ce nu a mai fost făcut în teritoriul de intervenție, adică pe teritoriul GAL.

Majoritatea proiectelor finalizate care au obținut punctaje la criterii de selecție destinate obiectivelor de mediu și climă, precum și inovare, sau care au realizat astfel de investiții fără primirea punctajelor (a fost condiție de eligibilitate sau acțiune eligibilă), prin realizarea acestor proiecte au contribuit la atingerea obiectivelor transversale.

Beneficiarii proiectelor au achiziționat garduri electrice cu panouri solare, panouri fotovoltaice, încărcători solare pentru diferite echipamente în vederea reducerii consumului de energie; în cadrul implementării proiectului (proiect de servicii) au folosit hârtii reciclate; au achiziționat utilaje mai puțin poluante, sau în vederea îmbunătățirii calității aerului au fost mărite spațiile verzi prin realizarea unui parc cu gazon și plantarea a mai multor arbori, arbuști și plante.

Totodată, ca exemplu pentru proiect inovativ, beneficiarul unui proiect a înființat un centru de zi de tip club pentru persoanele vârstnice și acțiuni de integrare a minorității rrome și evitarea segregării, ceea ce este o realizare inovativă pentru că un astfel de centru nu a mai existat în teritoriul GAL. O altă investiție inovativă realizată prin proiect în domeniul serviciilor publice de tip e-guvernare, a fost achiziționarea și implementarea unui sistem informatic de Soluții Informatice Geospațiale (GIS). Au fost achiziționate echipamente inovative în agricultură, de exemplu cupă de tăiat siloz care nu permite apariția mucegaiului sau sistem de monitorizare a animalelor (acesta din urmă în cadrul unui proiect care încă nu a fost finalizat).

Luând în considerare cele prezentate mai sus putem afirma că proiectele realizate au contribuit la atingerea obiectivelor transversale din SDL, **indicatorii de evaluare** arată în următorul fel:

<u>Indicatori:</u> - Nr. de acțiuni prietenoase cu mediul: 16

(va fi 17 dacă proiectul care se află încă în implementare se va finaliza la sfârșitul lunii septembrie 2025)

- Nr. proiecte inovative: 5

(va fi 6 dacă proiectul care se află încă în implementare se va finaliza la sfârșitul lunii septembrie 2025)

În opinia evaluatorului la întrebarea de evaluare ”În ce măsură a contribuit SDL la atingerea obiectivelor transversale din SDL?” răspunsul este: în măsură medie, pentru că din numărul total al proiectelor finalizate (43 proiecte), doar 42% au contribuit la obiectivele transversale.

În mică măsură	În măsură medie	În mare măsură
	✓	

Tema 4: Valoarea adăugată datorată metodei LEADER

La această temă de evaluare au fost folosite următoarele metode de evaluare: aplicarea chestionarelor și analiza de birou, analiza datelor administrative, studiul documentelor.

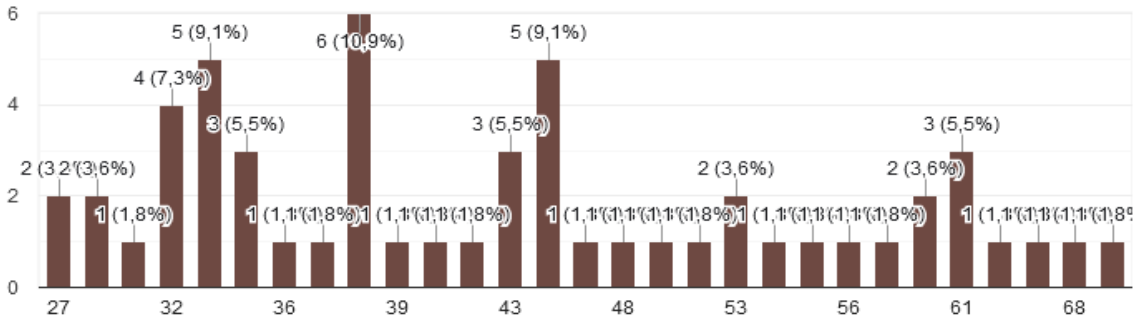
Petru a afla opinia cetățenilor de pe teritoriul GAL s-a optat pentru **aplicarea chestionarelor** în vederea strângerii de date cantitative. **Cercetarea cantitativă** - este una de profunzime, concluzivă și presupune colectarea și analiza unor date cantitative, datele astfel colectate putând fi analizate din punct de vedere statistic, astfel ajută la obținerea de date precise, riguroase, reprezentative din punct de vedere statistic și presupune utilizarea unor eșantioane, reprezentative la nivelul populației studiate.

Grupul țintă este populația din teritoriul GAL, iar eșantionul a fost selectat din cadrul beneficiarilor direcți și indirecți ai proiectelor depuse și finalizate la GAL, parteneri GAL, reprezentanți ai sectorului public și privat și populația din teritoriul GAL care a avut tangență cu Programul Leader.

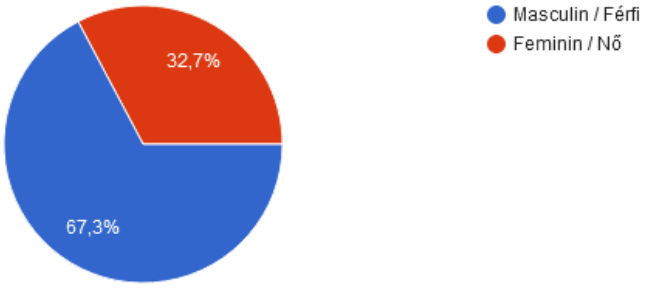
Chestionarul a fost conceput în așa fel, încât să poată fi auto-administrat, întrebările să fie simple și concrete iar numărul de întrebări să fie cât mai redusă, dar informațiile primite să fie relevante pentru evaluarea SDL. Chestionarele au fost elaborate în aplicația Google forms și au fost distribuite online cu ajutorul rețelelor de socializare a GAL. Chestionarele au fost editate bilingv, în limbile de română și maghiară, iar răspunsurile au fost date în marea majoritate în limba maghiară. Centralizarea și analiza statistică a răspunsurilor a fost realizată cu ajutorul aplicației Google forms.

În total, la chestionar au răspuns 55 persoane. Distribuția respondenților la chestionarul nostru, se prezintă astfel:

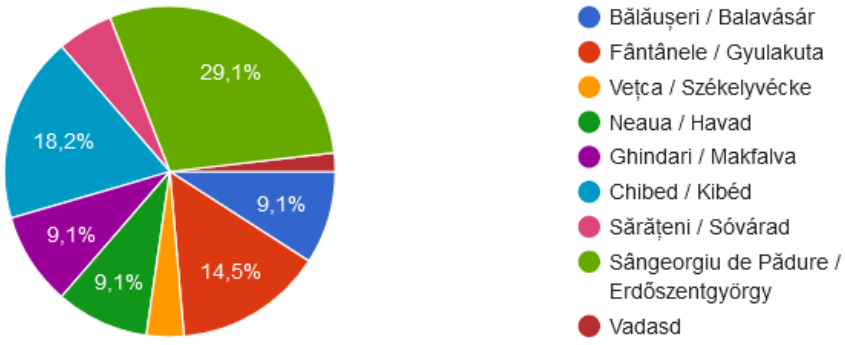
Vârsta:

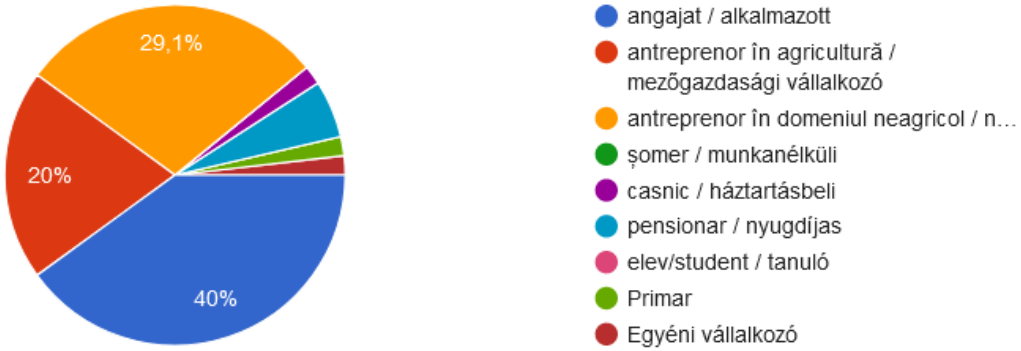
Sex:

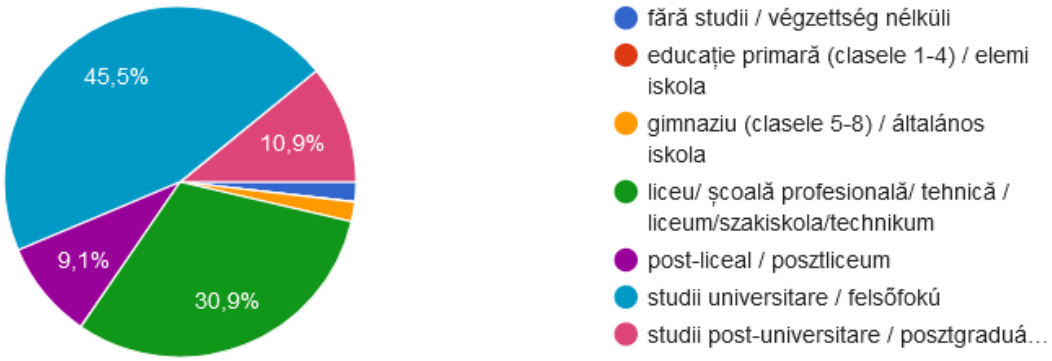
Comuna/Orașul de domiciliu sau locul desfășurării activității:

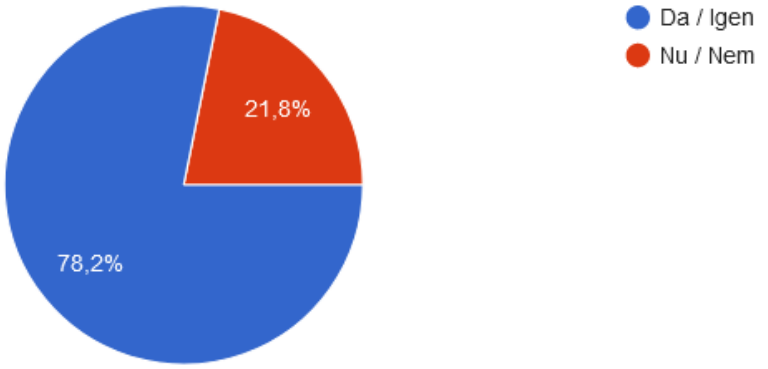
Statutul ocupațional:

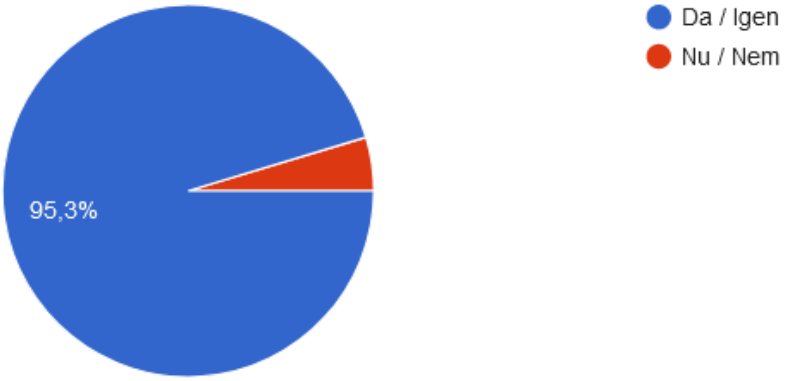
Studii:

Beneficiar de fonduri europene:

Beneficiar programul LEADER:

După cum se vede din păcate din comuna Vețca s-au putut colecta cele mai puține chestionare, doar 2 chestionare (3,6%), din care rezultă că interesul față de programul LEADER este scăzută. Acest fapt se reflectă și la numărul de proiecte depuse și finalizate din acest UAT care se limitează la un singur proiect depus de către administrația publică locală. Din restul comunelor au putut fi colectate chestionare suficiente pentru a putea trage concluzii reprezentative. Cele mai multe chestionare au venit din orașul Sângeorgiu de Pădure și pentru faptul că este cea mai populată localitate din teritoriul GAL și pentru că sunt mulți beneficiari ai proiectelor din oraș.

Cealaltă metodă sau tehnică de evaluare folosită la această temă este un proces de **colectare și analiză a informațiilor relevante pentru evaluare, din surse scrise** - de ex.: date de monitorizare, situații centralizate privind monitorizarea implementării Strategiei de Dezvoltare Locală, rapoartele de selecție, fișele proiectelor finalizate până în data de 31.07.2025, rapoartele intermediare și finale de activitate.

În cadrul temei de evaluare **Valoarea adăugată datorată metodei LEADER** a fost stabilit o întrebare de evaluare:

În ce măsură a condus abordarea LEADER la asigurarea valorii adăugate în teritoriul GAL?

În următoarea fază va fi analizată întrebarea de evaluare pe baza criteriilor de evaluare stabilite care determină aspectele evaluării.

În ce măsură a condus abordarea LEADER la asigurarea valorii adăugate în teritoriul GAL?

Pentru a răspunde la această întrebare de evaluare a fost luat în vedere următorul criteriu de evaluare:

- Valoare adăugată metoda LEADER

Valoarea adăugată a abordării LEADER constă în capacitatea sa de a promova dezvoltarea rurală prin inițiative locale, adaptate specific nevoilor comunităților, și de a încuraja colaborarea între diferiții actori implicați.

Mai detaliat, valoarea adăugată Leader se manifestă prin:

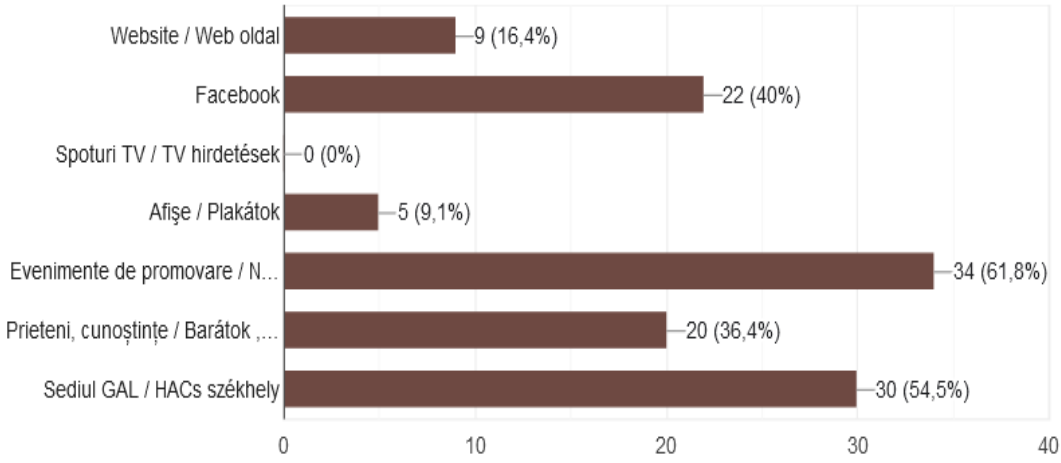
- Adaptare la specificul local: LEADER încurajează identificarea și abordarea problemelor specifice fiecărei comunități locale prin inițiative locale adaptate.
- Colaborare: Abordarea LEADER promovează colaborarea între diferiți actori locali, cum ar fi autorități publice locale, organizații non-guvernamentale, mediul de afaceri.
- Dezvoltare economică și socială: Prin sprijinirea inițiativelor locale, LEADER contribuie la crearea de locuri de muncă, la dezvoltarea afacerilor locale și la îmbunătățirea calității vieții rurale.
- Implementare de jos în sus: Principiul LEADER presupune implicarea activă a comunității în procesul de luare a deciziilor și în identificarea nevoilor, asigurând astfel că inițiativele propuse răspund cu adevărat nevoilor și aspirațiilor locuitorilor din mediul rural.

Pentru realizarea și aplicarea metodei LEADER într-un anumit teritoriu responsabilul este Grupul de Acțiune Locală care împreună cu parteneri și echipa de lucru asigură identificarea nevoilor locale, stabilirea obiectivelor Strategiei de Dezvoltare Locală, promovarea programului LEADER, informarea și îndrumarea cetățenilor privind posibilitățile oferite de LEADER, implementarea SDL. GAL-ul este motorul programului LEADER și o adevărată legătură între cetățeni/beneficiari ai proiectelor și forurile superioare (AFIR, AM PNDR etc.).

Pentru o evaluare cât mai eficientă a rolului GAL-lui din teritoriu au fost întrebate cetățenii prin aplicarea chestionarelor.

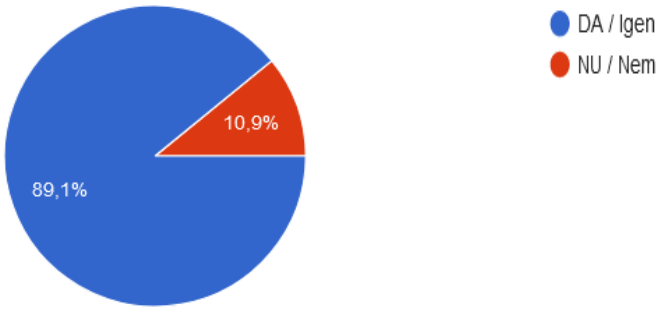
Prima întrebare în acest sens a fost:

1. <u>Prin ce căi de comunicare aveți informații despre LEADER?</u>

La această întrebare din chestionar s-a răspuns prin selecție multiplă de către respondenți bifând căile de comunicare prin care au primit informații despre programul LEADER. Din centralizarea datelor reiese faptul că cele mai eficiente căi de comunicații sunt cele fizice, fie ele întâlniri personale la evenimentele de promovare/informare organizate de către echipa GAL sau la sediul GAL, fie prin cunoștințe/prieteni, dar urmează îndeaproape pagina de facebook și website-ul GAL. În urma abordării metodei LEADER toți respondenții au obținut informații despre programul de dezvoltare rurală prin LEADR și oportunitățile de finanțare.

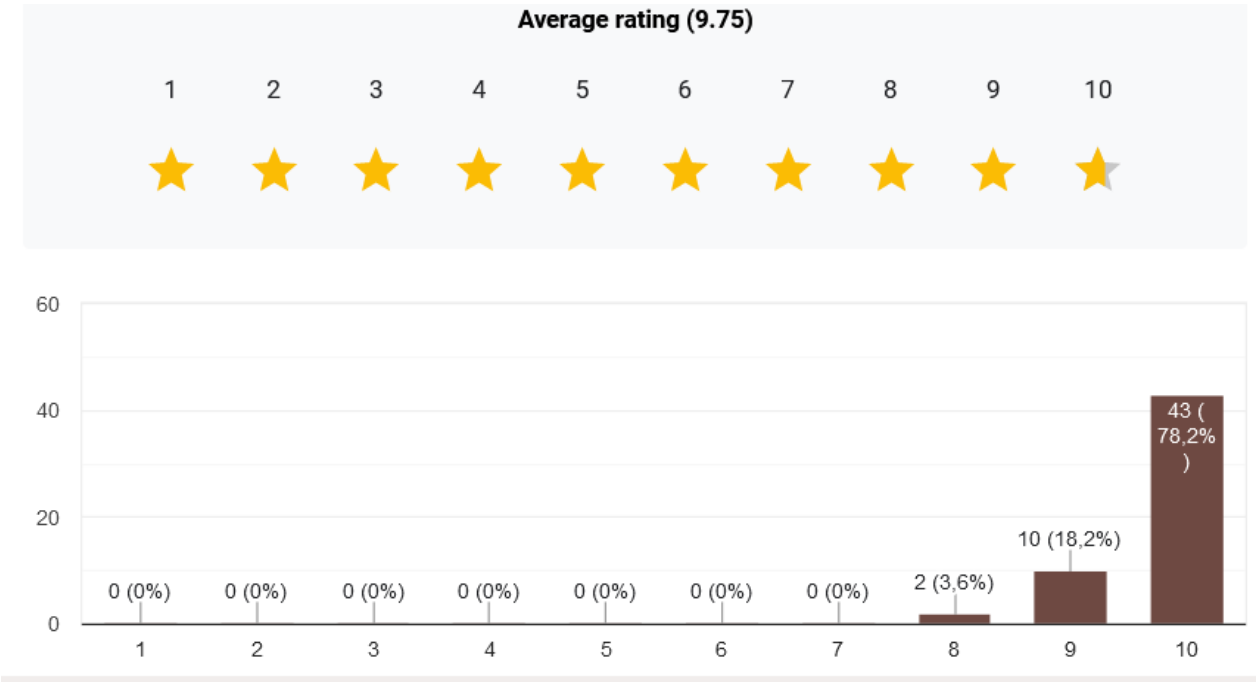
2. <u>Ați participat măcar la un eveniment organizat de GAL</u>?

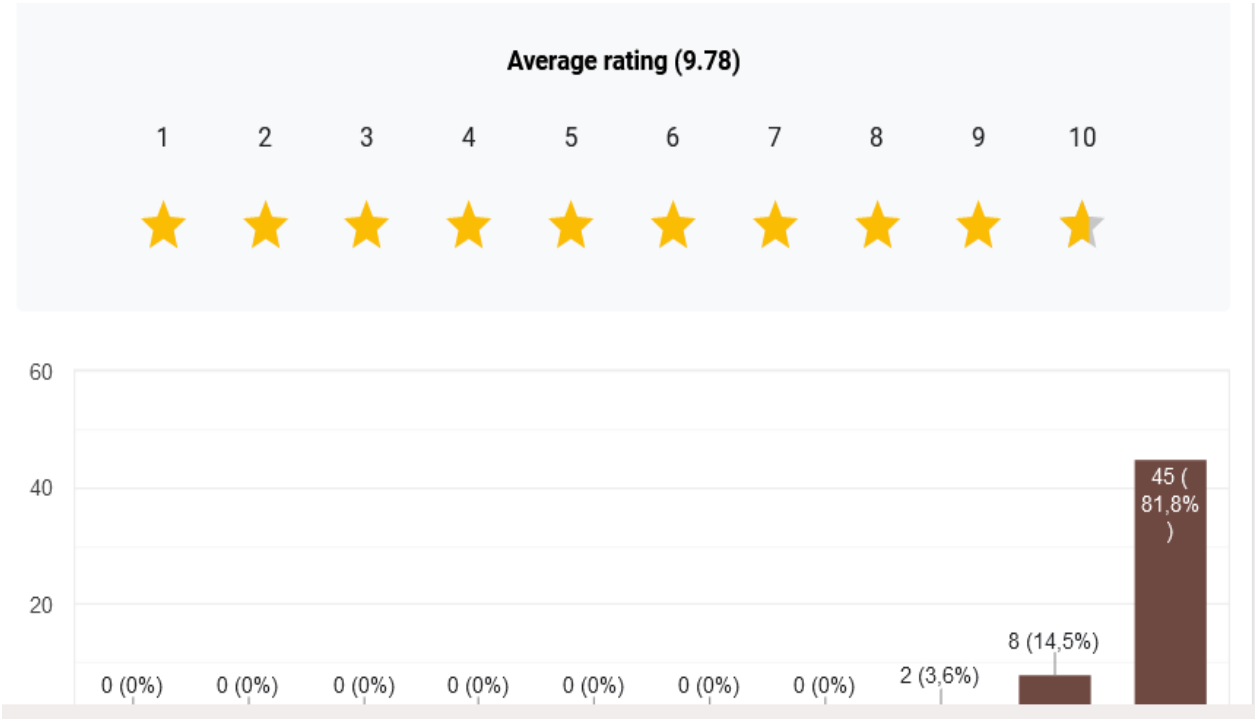
89,10% dintre respondenți au participat măcar la un eveniment organizat de GAL și dacă luăm în calcul că 95,30% dintre respondenți sunt beneficiari al proiectelor din cadrul programului LEADER putem afirma, că atât evenimentele de animare cât și informațiile prezentate de către GAL au fost foarte eficiente și esențiale.

3. În următoarea fază a fost **caracterizat Grupul de Acțiunea Locală, având în vedere următoarele aspecte**:

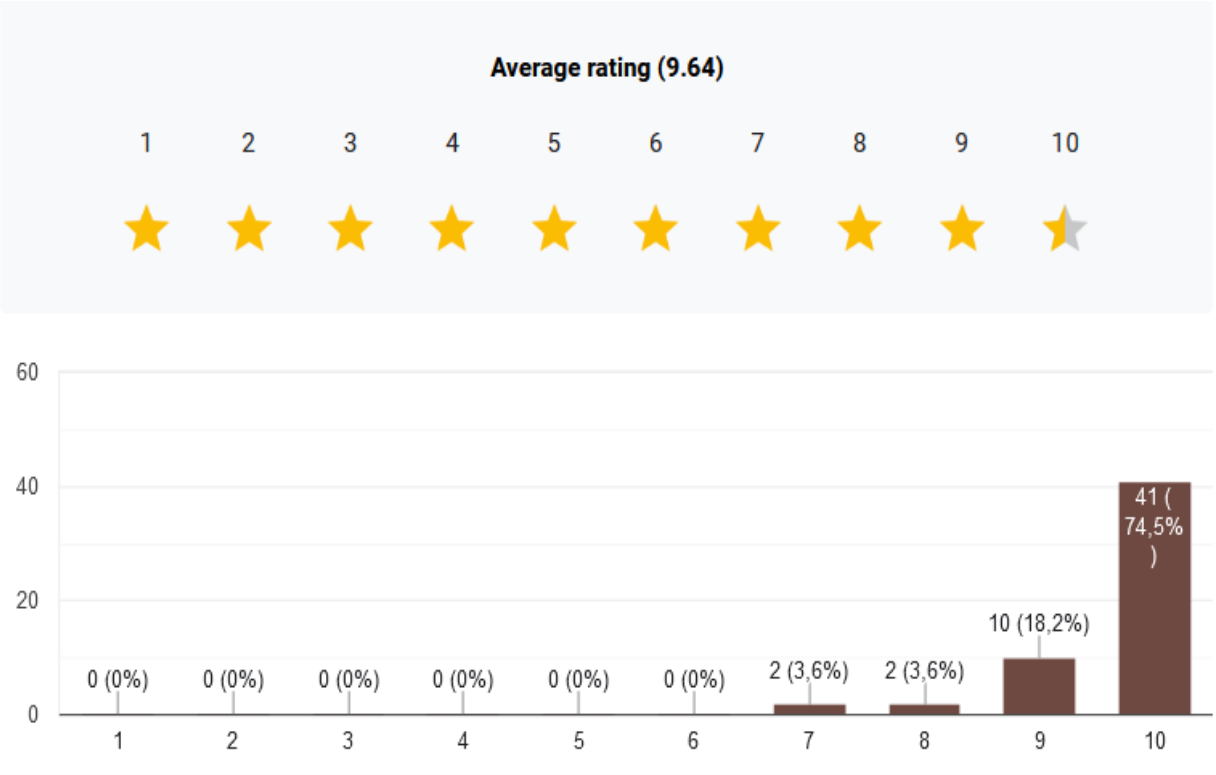
Pregătirea și profesionalismul echipei GAL:

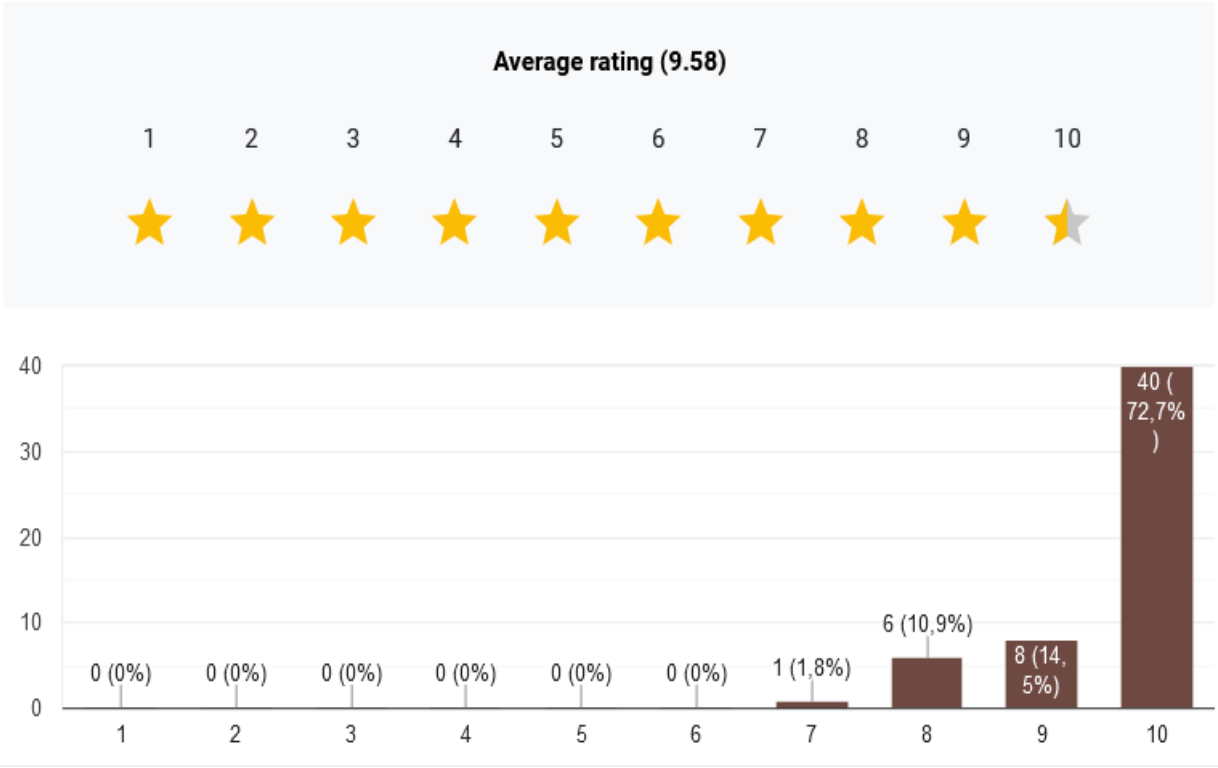
Asistența acordată de către echipa GAL:

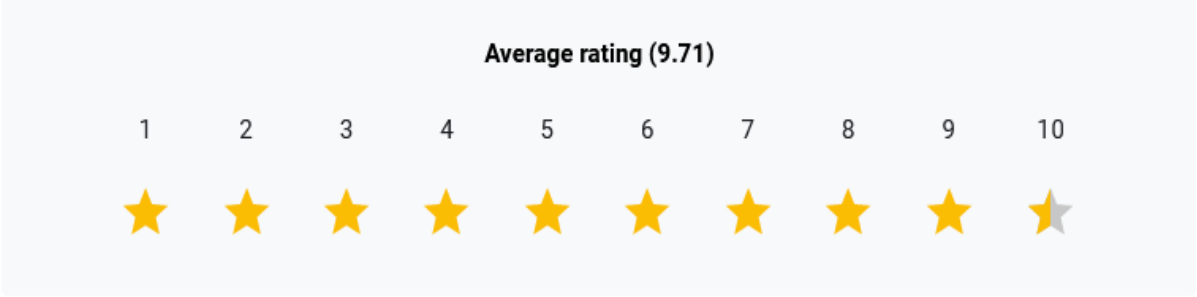
Calitatea şi claritatea informaţiilor postate pe website-ul GAL:

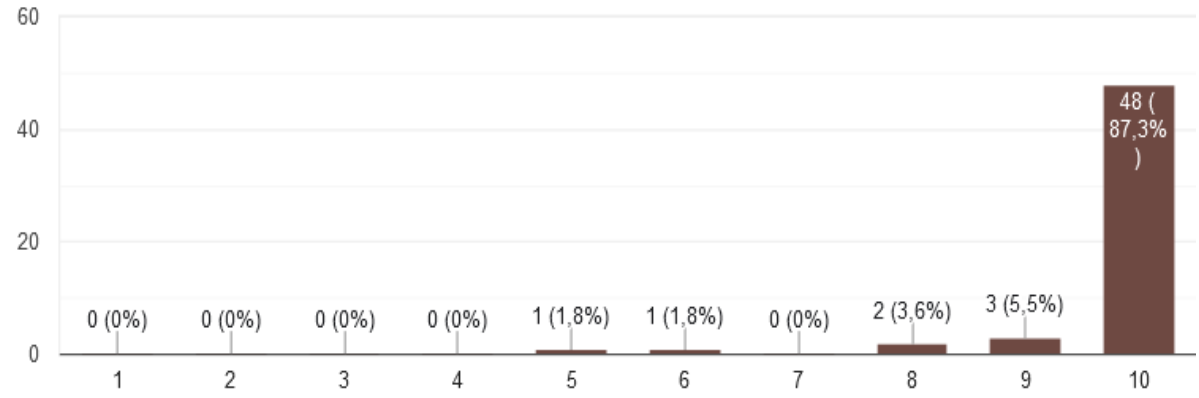

Calitatea şi claritatea informaţiilor postate pe pagina de Facebook GAL:

Importanța GAL în teritoriu:

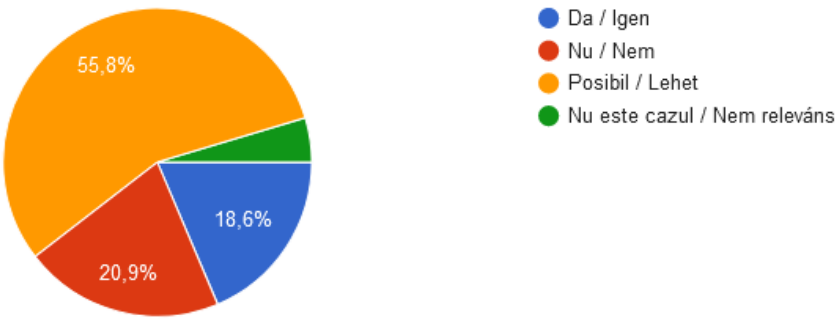

Cele mai apreciate aspecte au fost pregătirea și profesionalismul echipei GAL și asistența acordată de către echipa GAL. Aceste date se pot considera reale pentru că la momentul chestionării, angajații GAL nu au avut contact cu respondenții și a fost asigurat optarea pentru anonimat.

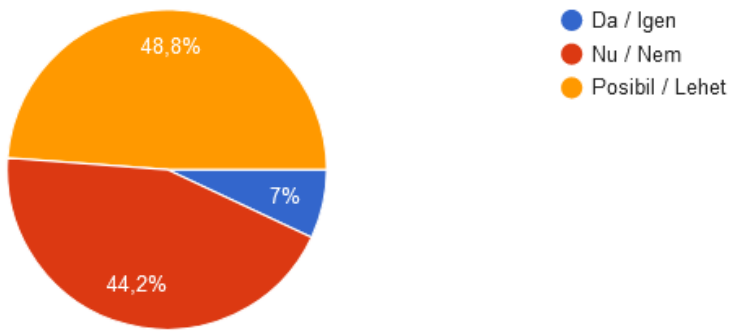
Din centralizarea răspunsurilor la acest punct din chestionare rezultă în mod clar importanța și necesitatea GAL în teritoriu și faptul că populația are încredere în echipa GAL, în experiența și în asistența acordată de ei.

Importanța programului LEADER și a fondurilor alocate în cadrul SDL au fost remarcate și în următoarele întrebări în cadrul chestionarului:

4. Ați fi depus proiect pentru alte surse de finanțări dacă nu exista programul LEADER?

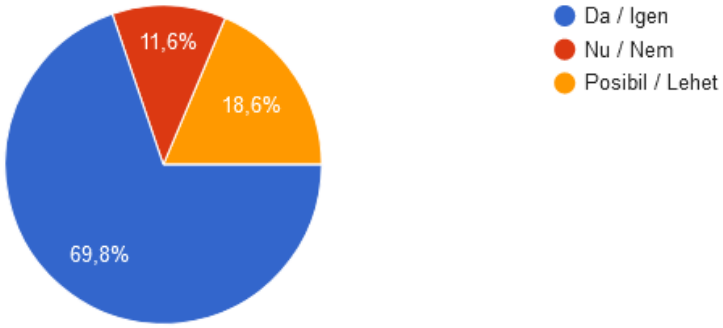
5. **Aţi fi realizat investiția din fonduri proprii?**

Doar 18,60% dintre respondenți au răspuns afirmativ la întrebarea 4 și doar 7% cu răspuns afirmativ la întrebarea 5, deci putem spune că marea majoritate a rezultatelor obținute în cadrul SDL nu ar exista fără programul LEADER.

În ceea ce privește schimbarea mentalității locuitorilor în urma abordării LEADER putem observa următoarele:

6. Aţi constatat o schimbare de mentalitate a locuitorilor în urma abordării LEADER?

69,8% dintre respondenți au constatat o schimbare de mentalitate a locuitorilor în urma abordării LEADER. Acest aspect constă în evidențierea creșterii apetitului pentru fondurile nerambursabile, la unele măsuri au fost prezentate interese foarte mari din partea cetățenilor din teritoriul GAL, respectiv a fost o măsură care a fost supralicitată. Totodată, sunt beneficiari care au implementat mai multe proiecte în cadrul măsurilor incluse în SDL. Oamenii au devenit mai deschiși cu privire la posibilitatea de a depune proiecte, considerând că având o concurență doar la nivel local, au șanse mai mari de reușită dar și prin faptul că echipa de lucru GAL informează și îndrumă beneficiarii înainte de depunerea proiectelor până la finalizarea lor, primind astfel un adevărat suport și ajutor.

În concluzie, prin metoda LEADER, informațiile despre finanțările nerambursabile acordate pentru dezvoltarea rurală ajung mult mai ușor la cetățenii din teritoriul GAL. Sunt apreciate calitatea și claritatea informațiilor oferite, respectiv a asistenței acordate, iar credibilitatea echipei GAL oferă un plus de încrederea pentru cetățeni.

Componența parteneriatului GAL în care sunt reprezentate toate sectoarele din zonă (public, civil, privat), contactul direct dintre populație și echipa GAL și posibilitatea ca cetățenii de rând să se întâlnească cu factorii decizionali din zonă la evenimentele organizate de echipa GAL, conduc inevitabil la dezvoltarea capitalului social local și la îmbunătățirea guvernanței locale.

Datorită faptului că abordarea LEADER promovează colaborarea între diferiți actori locali, cum ar fi autorități publice locale, organizații non-guvernamentale, mediul de afaceri, sunt proiecte realizate nu numai din sectorul privat și public, ci și din sectorul civil ceea ce n-ar fi fost realizabil în cadrul PNDR fără programul LEADER. Totodată, în cadrul PNDR numai măsura LEADER permite ca beneficiarii să poate să fie și din orașe mici cu populație de max. 20.000 locuitori, ceea ce este susținut și de faptul că cele mai multe proiecte depuse și finalizate sunt din teritoriul orașului Sângeorgiu de Pădure.

Sunt proiecte finalizate care au impact microregional și investițiile realizate deservesc mai multe UAT-uri, și asta se datorează faptului că nevoile identificate la întocmirea SDL-ului au fost reale, criteriile și acțiunile eligibile în cadrul măsurilor au fost bine gândite, coerente și eficiente.

Asta reflectă și target-ul de 100% contractare a fondurilor (FEADR+EURI) din care 97% plătit și finalizat până în data de 31.07.2025. Prin sprijinirea proiectelor cu inițiative locale, programul LEADER a contribuit la crearea de noi locuri de muncă, la dezvoltarea afacerilor locale și la îmbunătățirea calității vieții rurale.

Luând în considerare cele prezentate mai sus putem afirma că **abordarea LEADER a condus la asigurarea valorii adăugate în teritoriul GAL**, **indicatorii de evaluare** arată în următorul fel:

<u>Indicatori:</u> - Nr. evenimente organizate de GAL: 57
- Nr. participanți la evenimente organizate de GAL: 549
- Nr. proiecte cu impact microregional: 3
- Nr. organizații civile/unități de cult sprijinite: 3

În opinia evaluatorului la întrebarea de evaluare ”În ce măsură a condus abordarea LEADER la asigurarea valorii adăugate în teritoriul GAL?” răspunsul este:

În mică măsură	În măsură medie	În mare măsură
		✓

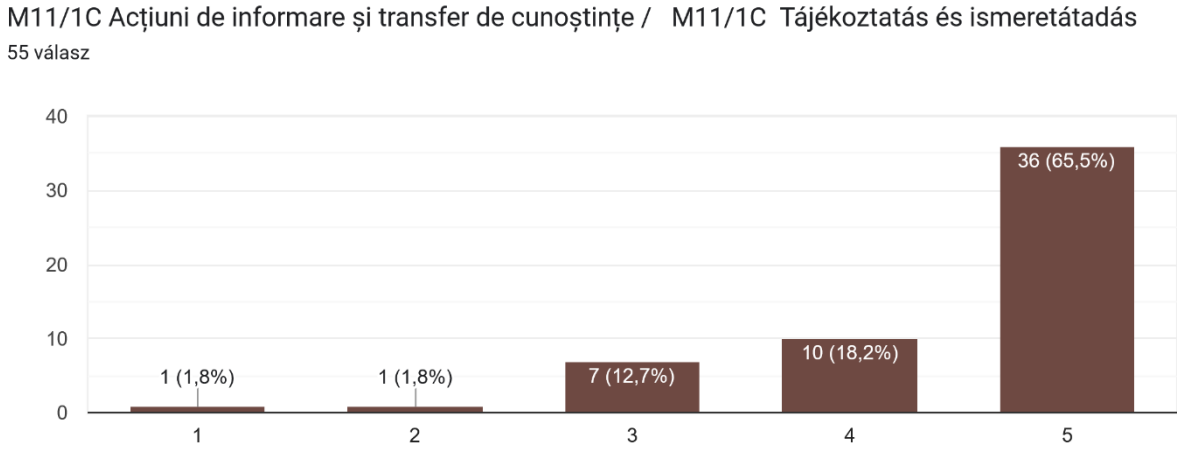
7. Factorii de succes și eșec în implementarea SDL

Fiecare Strategie, pe parcursul implementării ei, poate aduce rezultate pozitive sau se poate lovii de aspecte negative. Având în vedere perioada implementării pe parcursul a mai multor ani, este evident că și SDL Gal Târnava Mică are atât factori de succes cât și de eșec. Prin chestionarul pus la dispoziție, GAL a încercat să afle părerea persoanelor din teritoriu și din perspectiva aspectelor pozitive și negative.

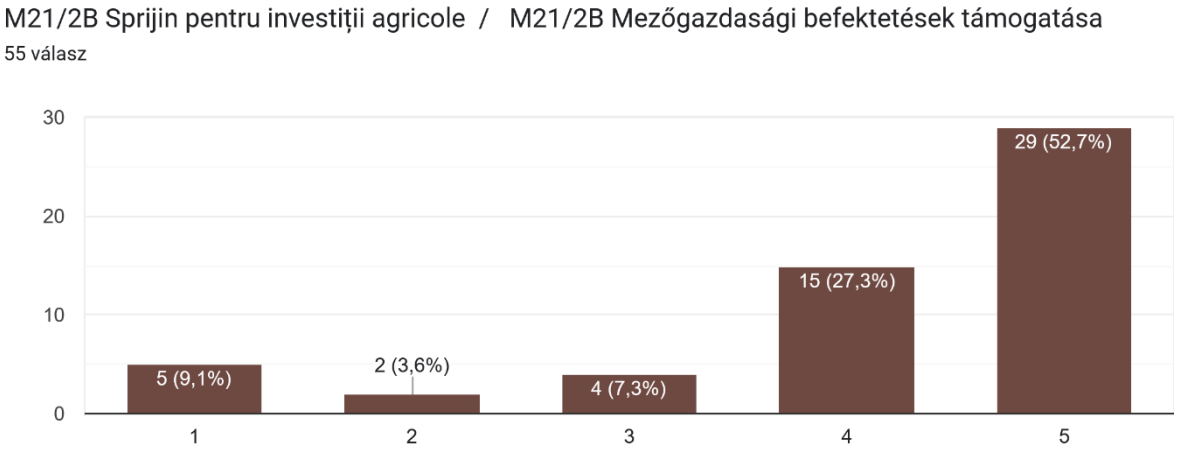
Persoanele au fost rugate să răspundă la întrebarea ”**Cum credeți că măsurile incluse în SDL au acoperit nevoile locale?”,** defalcat pe fiecare măsură în parte.

Astfel toți respondenții au evaluat nivelul de acoperire a nevoilor locale prin acordarea unui punctaj cuprins între 1 și 5, unde 1 se referă la faptul că nu acoperă, iar 5 se referă la faptul că acoperă în totalitate.

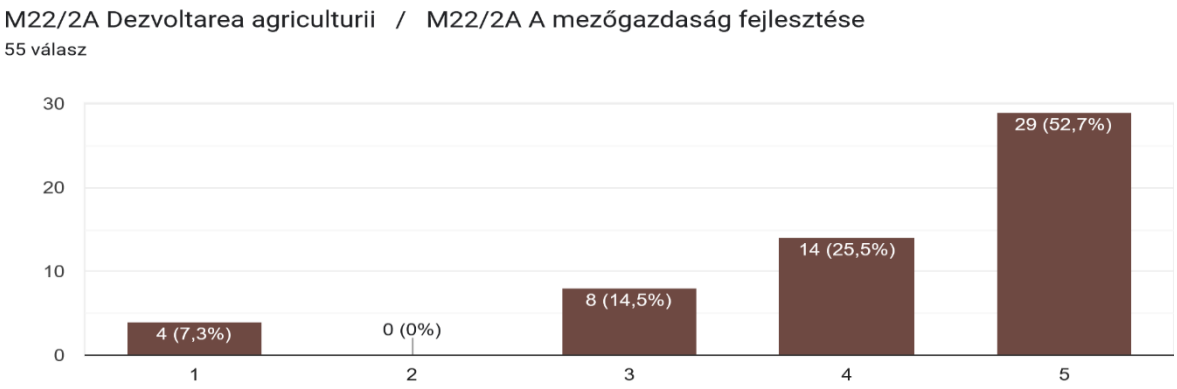
În cazul măsurii 11/1C 65,5% din respondenți consideră că nevoile locale au fost acoperite în totalitate, fapt pe care îl considerăm un factor de succes al SDL.

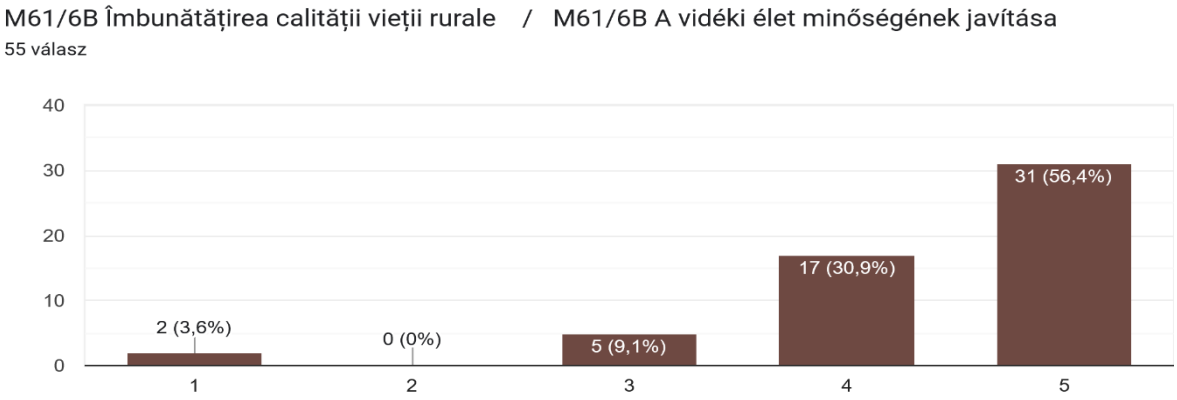
În cazul măsurii 21/2B 52,70% din respondenți consideră că nevoile locale au fost acoperite în totalitate, fapt pe care îl considerăm un factor de succes al SDL.

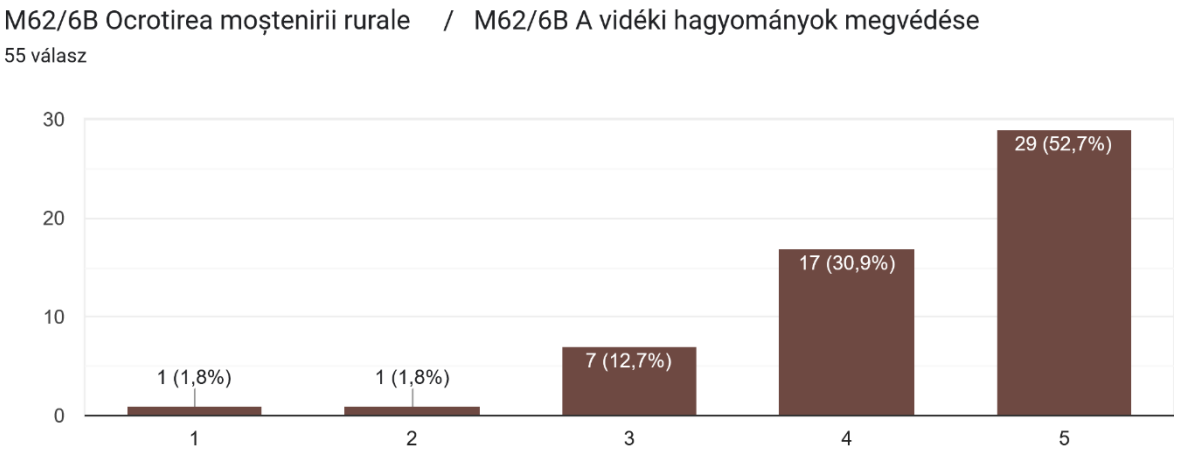
În cazul măsurii 22/2A 52,70% din respondenți consideră că nevoile locale au fost acoperite în totalitate, fapt pe care îl considerăm un factor de succes al SDL.

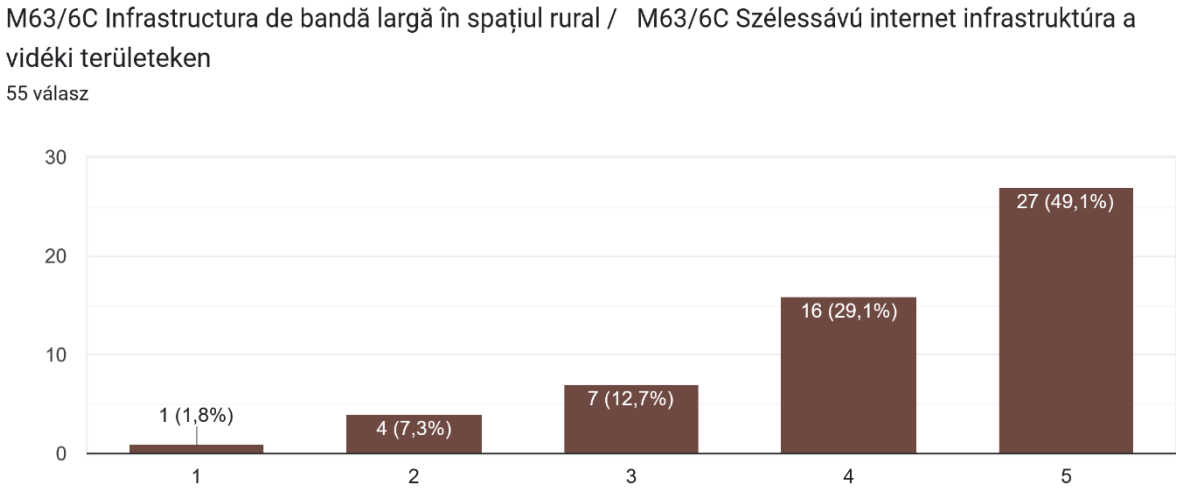
În cazul măsurii 61/6B 56,40% din respondenți consideră că nevoile locale au fost acoperite în totalitate, fapt pe care îl considerăm un factor de succes al SDL.

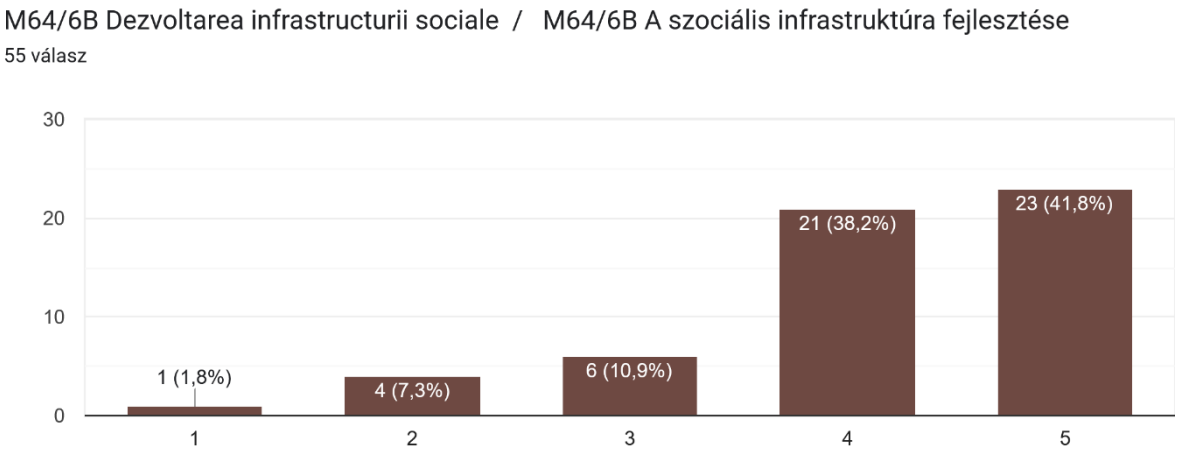
În cazul măsurii 62/6B 52,70% din respondenți consideră că nevoile locale au fost acoperite în totalitate, fapt pe care îl considerăm un factor de succes al SDL.

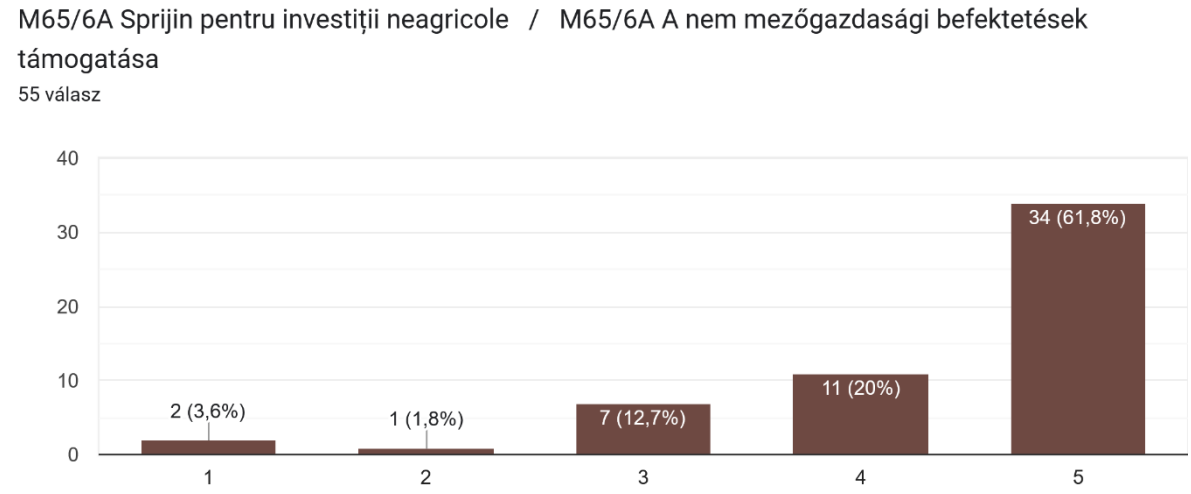
În cazul măsurii 63/6C 49,10% din respondenți consideră că nevoile locale au fost acoperite în totalitate, iar 29,10 % din respondenți consideră că nevoile locale au fost acoperite în mare parte astfel acest aspect îl considerăm un factor de succes al SDL.

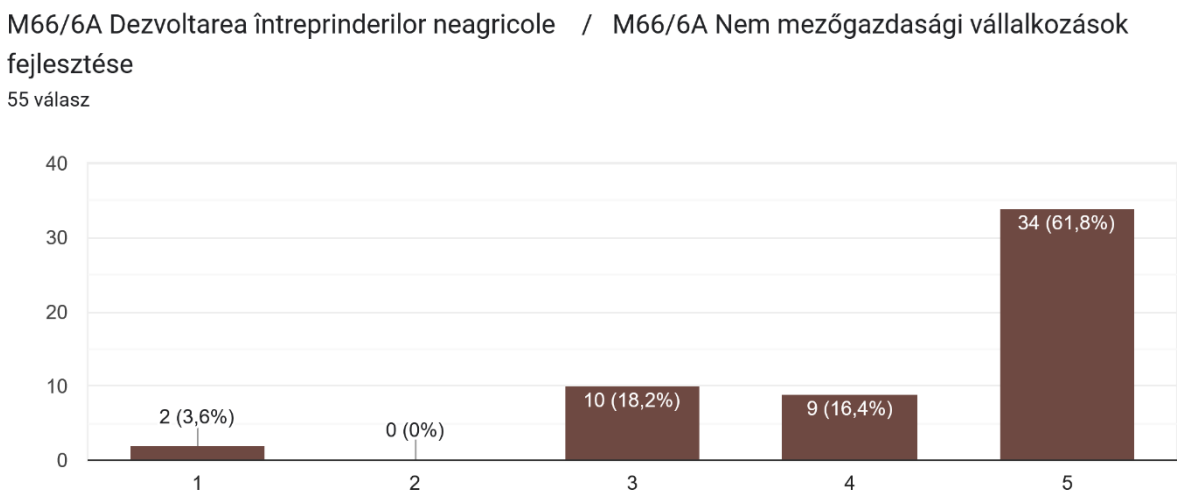
În cazul măsurii 64/6B 41,80% din respondenți consideră că nevoile locale au fost acoperite în totalitate, iar 38,20 % din respondenți consideră că nevoile locale au fost acoperite în mare parte astfel acest aspect îl considerăm un factor de succes al SDL.

În cazul măsurii 65/6A 61,80% din respondenți consideră că nevoile locale au fost acoperite în totalitate, fapt pe care îl considerăm un factor de succes al SDL.

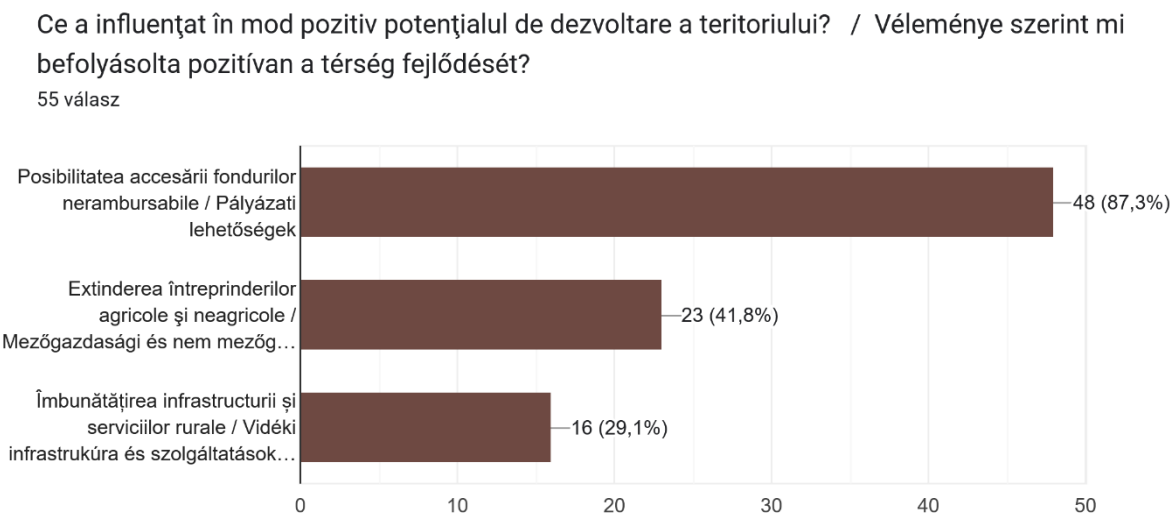
În cazul măsurii 66/6A 61,80% din respondenți consideră că nevoile locale au fost acoperite în totalitate, fapt pe care îl considerăm un factor de succes al SDL.

Luând în considerare că la fiecare măsură peste 50 la sută din respondenți consideră că nevoile locale au fost acoperite în totalitate sau în mare parte de măsurile din SDL, concluzionăm că introducerea în SDL și implementarea acestor măsuri reprezintă un factor de succes important.

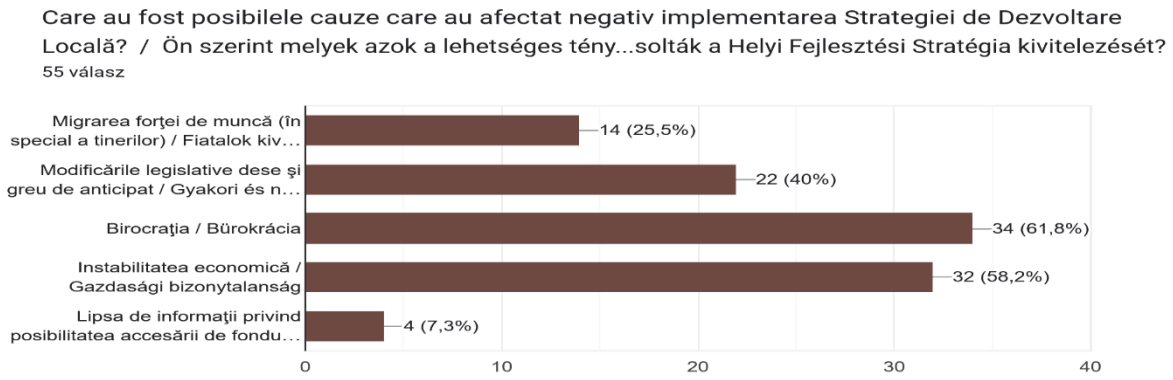
Dacă coroborăm aceste informații cu procentajul de 106,50 % al nivelului contractat și procentajul de 97% plătit al proiectelor finanțate din SDL, considerăm că alegerea la vremea respectivă a acestor măsuri a fost oportună și necesară, iar acum la finalizarea implementării SDL constatăm că au fost un real succes pentru GAL și pentru teritoriu.

În cadrul chestionarului, persoanele au fost rugate să răspundă la întrebarea **Ce a influențat în mod pozitiv potențialul de dezvoltare a teritoriului?** , cu posibilitatea alegerii a mai multor opțiuni de răspuns. În graficul de mai jos apar răspunsurile:

Din analiza acestor răspunsuri reiese că marea majoritate a respondenților (87,30%) consideră că posibilitatea accesării fondurilor nerambursabile influențează în mod pozitiv dezvoltarea teritoriului, astfel considerăm că SDL, cu măsurile sale a ajutat la dezvoltarea teritoriului, implicit fiind un factor de succes.

S-a oferit posibilitatea respondenților să își exprime părerea și asupra factorilor negativi cu privire la implementarea SDL, prin răspunsuri multiple la întrebarea "**Care au fost posibilele cauze care au afectat negativ implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală?"**

61,80 % din răspunsuri consideră că birocrația afectează negativ implementarea SDL, 58,20 % cred că instabilitatea economică, 40 % au răspuns că modificările legislative dese și greu de anticipat, 25,50% consideră că migrarea forței de muncă, în timp ce doar 4 persoane (7,30 %) cred că lipsa de informații privind posibilitatea accesării de fonduri nerambursabile afectează negativ implementarea SDL.

Deși aceste lucruri pot influența negativ implementarea SDL, dar fiind factori externi, care nu depind de GAL, nu pot fi considerați factori de eșec în implementarea SDL. Totuși trebuie luate în considerare pentru viitoarele strategii, la elaborarea documentațiilor sau a ghidurilor solicitantului prin încercarea de simplificare a actelor necesare depunerii unor proiecte sau pentru a contracara migrarea forței de muncă.

La întrebarea **"În ce măsură, investițiile finanțate prin LEADER ajută la dezvoltarea altor activități din regiune?"** 78,20% din cei care au completat chestionarul au răspuns că în mare măsură, astfel putem concluziona că investițiile finanțate prin complementaritatea cu alte activități din regiune reprezintă un plus al teritoriului, deci pot fi considerate factori de succes.

Din răspunsurile primite de la persoanele care au fost beneficiare de fonduri nerambursabile aferente SDL GAL Târnava Mică Bălăușeri-Sărățeni, cu privire la impactul pozitiv al implementării proiectului și implicit al SDL, enumerăm următoarele:

1. Creșterea cifrei de afaceri
2. Creșterea profitului
3. Creșterea numărului de întreprinderi în zona rurală

4. Înființarea de activități care nu au fost prezente pe piața locală până atunci
5. Creșterea calității serviciilor
6. Dezvoltarea fermei agricole
7. Creșterea numărului de clienți
8. Creșterea numărului de turiști în teritoriu
9. Creșterea atractivității teritoriului
10. Dezvoltarea calitativă a afacerii
11. Dezvoltarea vieții culturale

Având în vedere cele 11 puncte enumerate mai sus, considerăm că implementarea proiectelor de către beneficiari a adus un impact pozitiv pentru fiecare în parte, iar concomitent cu acest aspect și pentru implementarea SDL, deci putem opina că acestea sunt factori de succes în implementarea SDL.

Din răspunsurile primite de la persoanele care au fost beneficiare de fonduri nerambursabile aferente SDL GAL Târnava Mică Bălăușeri-Sărățeni, cu privire la impactul negativ al implementării proiectului și implicit al SDL, majoritatea consideră că nu au existat aspecte negative, fapt ce arată impactul pozitiv al SDL, deci putem considera ca factor de succes și lipsa aspectelor negative percepute de beneficiarii proiectelor.

Totuși, ca aspecte negative au apărut printre răspunsuri următoarele:

1. Termenul lung de verificare a proiectelor la agenția de finanțare
2. Creșterea prețurilor echipamentelor de la momentul elaborării până la momentul achiziției
3. Birocrație excesivă
4. Schimbări legislative

Deși aceste lucruri pot influența negativ implementarea SDL, dar fiind factori externi, care nu depind de GAL, nu pot fi considerați factori de eșec în implementarea SDL. Totuși trebuie luate în considerare pentru viitoarele strategii, la elaborarea documentațiilor sau a ghidurilor solicitantului prin încercarea de simplificare a procedurilor.

Din analiza cifrei de afaceri și a profitului societăților comerciale beneficiare de fonduri nerambursabile aferente măsurilor 65/6A și 66/6A pentru perioadele de după implementarea proiectelor, reiese că la o alocare de 230000 euro, societățile au atins o cifră de afaceri totală de aproximativ 2.932.196 euro, adică de 12,75 ori valoarea alocată și un profit de aproximativ 927982 euro, adică de 4 ori valoarea alocată în SDL. Aceste cifre ne conferă o imagine pozitivă asupra importanței elaborării și implementării unor SDL-uri care au alocări și pentru beneficiarii privați. Considerăm că astfel de creșteri rezultate sunt un mare factor de succes al implementării SDL.

Având în vedere cele enumerate în cadrul prezentului capitol, putem afirma că implementarea SDL a GAL Târnava Mică a adus un plus în teritoriu, nivelul factorilor de succes depășind cu mult factorii de eșec.

8. Concluzii şi recomandări

După analizarea documentelor de monitorizare privind stadiul implementării proiectelor, s-a constatat că GAL/Asociația Târnava Mică Bălăușeri-Sărățeni la data de referință 31.07.2025 are finalizate aproape toate proiectele. Un proiect este implementat și se așteaptă decontarea cheltuielilor și un proiect este încă în stadiu de implementare, ambele proiecte fiind finanțate din fondul EURI. Indicatorii asumați prin SDL au fost îndepliniți iar eficacitatea calculată în marea majoritate a cazurilor depășește valoarea de 100% Acești Indicatori de monitorizare stabiliți în SDL reprezintă un target asumat la momentul elaborării SDL. Fiecare Domeniu de intervenție are indicatori specifici, măsurabili și relevanți. Ca urmare, proiectele implementate în cadrul LEADER, prin angajarea și realizarea indicatorilor au contribuit la atingerea obiectivelor.

Nu au fost efectuate modificări foarte esențiale și relevante care pot afecta în mare măsură SDL-ul față de cele prezentate în strategia inițială. Modificările au fost efectuate din inițiativa unor clarificări sau note trimise de AM-PNDR, sau din cauza modificărilor legislative ori din cauza unor corecții tehnice în vederea evitării interpretărilor incorecte sau pentru realocarea unor sume pentru eficientizarea absorbției sumelor rămase pe măsuri. Toate modificările efectuate au contribuit la o implementare mai eficace a Strategiei de Dezvoltare Locală. Totodată, nici-o modificare nu a influențat negativ măsurile, nici indicatorii de monitorizare în cadrul SDL și nici logica de intervenție. Obiectivele, prioritățile și domeniile de intervenție au rămas aceeași și nici indicatorii de rezultat nu au suferit modificări, în consecință, nevoile de la momentul elaborării SDL până în prezent au rămas la fel.

Din perspectiva logicii intervenției SDL, analizând răspunsurile celor chestionați se prevede faptul că este necesară infuzia de fonduri nerambursabile și pe viitor, deoarece nevoile teritoriului persistă în continuare, sumele alocate în actuala strategie fiind doar în mică măsură suficiente. Se recomandă axarea pe măsuri care creează noi locuri de muncă. Totodată este important ca GAL să poată accesa fonduri suplimentare, pentru a putea satisface și alte tipuri de nevoi apărute în teritoriu. Acest rezultat se poate observa și la centralizarea rezultatelor colectate prin aplicarea chestionarelor, unde majoritatea respondenților apreciază ca foarte utile, dar insuficiente fondurile alocate prin LEADER.

Din centralizarea datelor reiese faptul că cele mai eficiente căi de comunicații sunt cele fizice, fie ele întâlniri personale la evenimentele de promovare/informare organizate de către echipa GAL, fie informările acordate la sediul GAL. Componența parteneriatului GAL în care sunt reprezentate toate sectoarele din zonă (public, civil, privat), contactul direct dintre populație și echipa GAL și posibilitatea ca cetățenii de rând să se întâlnească cu factorii decizionali din zonă la evenimentele organizate de echipa GAL, conduc inevitabil la dezvoltarea capitalului social local și la îmbunătățirea guvernanței locale.

Din centralizarea răspunsurilor din chestionarelor rezultă în mod clar necesitatea GAL în teritoriu și faptul că populația are încredere în echipa GAL, în experiența și în asistența acordată de ei. Se face dovada abordării corecte a metodei LEADER, dar este necesară păstrarea acestei încrederi care poate fi afectată de întârzieri sau decizii incoerente, luate de către autoritățile centrale.

Persoanele din teritoriul GAL au devenit mai deschișI cu privire la posibilitatea de a depune proiecte, considerând că au o concurență doar la nivel local, au șanse mai mari de reușită dar și prin faptul că echipa de lucru GAL informează și îndrumă beneficiarii înainte de depunerea proiectelor până la finalizarea lor, primind astfel un adevărat suport și ajutor. Un mic procent din cei chestionați au răspuns că se descurcau fără finanțare acordată prin programul LEADER, însă marea majoritate a persoanelor au contat și contează pe ajutorul și asistența acordată de echipa GAL.

Analizând factorii de succes și de insucces care pot influența implementarea SDL, sunt foarte mulți factori externi care influențează negativ implementarea strategiei cum ar fi birocrația, migrarea forței de muncă și modificările dese ale legislației care conduc la neîncrederea investitorilor și descurajează mediul antreprenorial. Deși aceste lucruri pot influența negativ implementarea SDL, dar fiind factori externi, care nu depind de GAL, nu pot fi considerați factori de eșec în implementarea SDL. Totuși trebuie luate în considerare pentru viitoarele strategii, la elaborarea documentațiilor sau a ghidurilor solicitantului prin încercarea de simplificare a actelor necesare depunerii unor proiecte sau pentru a contracara migrarea forței de muncă..

În comparație cu evaluarea intermediară a implementării SDL am adus îmbunătățiri în modul de comunicare a rezultatelor obținute, am promovat eficient programul LEADER în toate localitățile din teritoriul GAL. Diseminarea informațiilor se face atât prin întâlnirile de informare, cât și prin mediatizarea rezultatelor pe pagina de internet al asociației respectiv pe pagina de socializare Facebook.

Prin implementarea proiectelor, serviciile și infrastructurile locale în zonele rurale au fost îmbunătățite; accesul la serviciile și la infrastructurile locale în zonele rurale a crescut, ca urmare numărul populației care va beneficia de serviciile/ infrastructurile îmbunătățite este mai mare față de cea planificată.

Avizat
reprezentant legal al GAL
Dósa Sándor